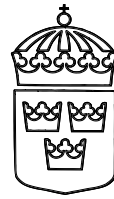

Regeringens proposition

2012/13:169

Enklare regler i socialförsäkringen

Prop.
2012/13:169

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 30 maj 2013

Fredrik Reinfeldt

Ulf Kristersson
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till regelförenklingar inom socialförsäkringsområdet. Förslagen syftar till att förenkla den praktiska hanteringen av ärenden, både från medborgarnas och myndigheternas perspektiv. Propositionen innehåller även vissa andra materiella förslag.

Regeringen föreslår att sjukpenning ska kunna lämnas för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan. Regeringen föreslår vidare att dagar i sjukperioder ska läggas samman om färre än 90 dagar har förflutit mellan perioderna. Rehabiliteringsplanen föreslås förenklas så tillvida att beräknad kostnad för ersättning under rehabiliteringstiden tas bort. Kravet på att skicka in anmälan om närståendepenning föreslås avskaffas. Avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning föreslås ändras så att de överensstämmer med reglerna för sjukersättning. Regeringen föreslår att den som fått livränta till följd av arbetskada ska få tillbaka den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade hade före det att livräntan började utbetalas. Bostadstillägg till personer med sjukersättning och aktivitetsersättning föreslås kunna lämnas retroaktivt från och med den månad som sjuk- och aktivitetsersättning har beviljats. Pensionsmyndighetens fordringshantering föreslås även efter 2014 hanteras av Försäkringskassan. Avdrag på ersättning på grund av återkrav som beslutats av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten föreslås kunna göras även för ränta och avgifter. För lokalt anställda vid svenska utlandsmyndigheter föreslås att dessa inte ska vara försäkrade enligt socialförsäkringsbalken och inte heller anses som offentligt anställda.

Inom pensionsområdet föreslås att det ska införas en möjlighet att beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng ska kunna meddelas på annat sätt än skriftligen om den försäkrade begär det. Till den som haft hel sjukersättning omedelbart före 65 års ålder föreslås att ålderspension får beviljas utan ansökan. För personer som inte tagit ut ålderspension eller garantipension vid 70 års ålder föreslås att Pensionsmyndighetens utredningsskyldighet tas bort. Även bostadstillägg som understiger 25 kronor per månad föreslås utbetalas i fortsättningen.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014, med ett par undantag. Förslaget om ändrade avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning föreslås träda i kraft den 1 november 2013 liksom förslaget om att lokalt anställda vid svenska utlandsmyndigheter inte ska anses som offentligt anställda. Förslaget om Pensionsmyndighetens fordringshantering samt möjligheten att göra avdrag för ränta och avgifter vid återkrav föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	7
3	Ärendet och dess beredning	15
4	Regelförenklingar inom socialförsäkringsområdet	15
4.1	Sjukpenning för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan	16
4.1.1	Gällande regelverk.....	16
4.1.2	Försäkringskassans förslag	17
4.1.3	Förslag om sjukpenning för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan.....	18
4.2	Sammanläggning av sjukperioder	21
4.2.1	Gällande regelverk.....	21
4.2.2	Försäkringskassans förslag	22
4.2.3	Förslag om sammanläggning av sjukperioder	22
4.3	Förenklad rehabiliteringsplan	24
4.3.1	Gällande regelverk.....	24
4.3.2	Försäkringskassans förslag	25
4.3.3	Förslag om förenklad rehabiliteringsplan	25
4.4	Slopad anmälan för närståendepenning	26
4.4.1	Gällande regelverk.....	26
4.4.2	Försäkringskassans förslag	26
4.4.3	Förslag om slopad anmälan för närståendepenning	27
4.5	Ändrade avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning.....	28
4.5.1	Gällande regelverk.....	28
4.5.2	Försäkringskassans förslag	29
4.5.3	Förslag om ändrade avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning.....	30
4.6	Sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör.....	31
4.6.1	Gällande regelverk.....	31
4.6.2	Försäkringskassans förslag	32
4.6.3	Förslag om sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör	32
4.7	Bevilja bostadstillägg retroaktivt.....	34
4.7.1	Gällande regelverk.....	34
4.7.2	Försäkringskassans förslag	34
4.7.3	Förslag om att bevilja bostadstillägg retroaktivt	35
4.8	Pensionsmyndighetens fordringshantering	36
4.8.1	Gällande regelverk.....	36
4.8.2	Pensionsmyndighetens förslag.....	38
4.8.3	Förslag om Pensionsmyndighetens fordringshantering	39
4.9	Avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav	40
4.9.1	Gällande regelverk.....	40

4.9.2	Förslag om avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav	40
4.10	Socialförsäkring under arbete vid svenska utlandsmyndigheter i EU- och EES-länder för lokalt anställd personal	41
4.11	Meddelande av beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng	43
4.11.1	Bakgrund	43
4.11.2	Förslag om meddelande av beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng	43
4.12	Allmän ålderspension utan ansökan till den som omedelbart före 65-årsdagen haft hel sjukersättning ...	45
4.12.1	Bakgrund	45
4.12.2	Förslag om allmän ålderspension utan ansökan till den som omedelbart före 65-årsdagen haft hel sjukersättning	46
4.13	Utredningsskyldighet i förhållande till den som inte tagit ut ålderspension	48
4.14	Bostadstillägg som understiger 25 kronor per månad	50
5	Konsekvenser	51
5.1	Ekonomiska konsekvenser för sakanslagen	51
5.2	Ekonomiska konsekvenser för förvaltningsanslagen	52
5.3	Övriga konsekvenser	53
6	Författningskommentar	54
	Bilaga 1 Sammanfattning av promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten	62
	Bilaga 2 Lagförslagen i promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten	63
	Bilaga 3 Förteckning över remissinstanser vad avser promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten	66
	Bilaga 4 Sammanfattning av promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser	67
	Bilaga 5 Förteckning över remissinstanser vad avser promemorian Framställning om ändring av socialförsäkringsbalkens bestämmelser ...	68
	Bilaga 6 Sammanfattning av promemorian Vissa regelförenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet m.m.	69
	Bilaga 7 Lagförslagen i promemorian Vissa regelförenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet m.m.	70

Bilaga 8 Förteckning över remissinstanser vad avser promemorian Vissa regelförenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet	Prop. 2012/13:169 76
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 maj 2013	77

Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Prop. 2012/13:169

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 103 kap. 6 § ska upphöra att gälla,

dels att 26 kap. 22 a §, 27 kap. 17, 25 och 51 §§, 30 kap. 13 §, 37 kap. 11 §, 47 kap. 1 och 7 §§, 56 kap. 8 §, 58 kap. 9 §, 91 kap. 3 och 7 §§, 101 kap. 1 och 10 §§, 103 kap. 1 §, 108 kap. 1 och 22 §§, 110 kap. 6 § samt rubrikerna närmast före 26 kap. 22 a § och 47 kap. 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas fem nya paragrafer, 4 kap. 5 a §, 26 kap. 22 b §, 56 kap. 4 a §, 101 kap. 10 a § och 108 kap. 14 a § samt närmast före 108 kap. 14 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

5 a §

En person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet är inte försäkrad enligt denna balk när det gäller den anställningen. En sådan person ska inte anses som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.¹

Försäkrade som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning

Försäkrade som fått sjukersättning, aktivitetsersättning eller livränta

26 kap.

22 a §

Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har fått sjukersättning *eller* aktivitetsersättning, ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt när sjukersättningen *eller* aktivitetsersättningen började lämnas ska den

Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har fått sjukersättning, aktivitetsersättning *eller* livränta enligt 41, 43 eller 44 kap., ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt när sjukersättningen, aktivitetsersättningen

¹ EUT L 166, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0883).

Prop. 2012/13:169 sjukpenninggrundande inkomsten räknas om enligt 31 § för varje helt år som har förflutit.

Första stycket gäller *endast för tid före 65 års ålder.*

eller livräntan enligt 41, 43 eller 44 kap. började lämnas ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om enligt 31 § för varje helt år som har förflutit.

Första stycket gäller *längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år, om inte annat anges i 22 b §.*

22 b §

Om livränta har lämnats till följd av arbetsskada som inträffat tidigast den månad då den försäkrade fyllde 65 år, gäller det som föreskrivs i 22 a § första stycket längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 67 år.

27 kap.

17 §

Sjukpenning får inte lämnas för tid innan anmälan om sjukdomsfallet *har gjorts* till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Sjukpenning får inte lämnas för *längre tid tillbaka än sju dagar före den dag* då anmälan om sjukdomsfallet *gjordes* till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

25 §

Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter *sjuk-anmälningsdagen* genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter *sjukperiodens första dag* genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter dels om undantag från skyldigheten att lämna läkarintyg enligt första stycket när ett sådant intyg inte behövs, dels om att skyldigheten enligt första stycket ska gälla från och med en annan dag.

51 §

Vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt 46–49 §§ ska dagar i sjukperioder läggas samman om *den försäkrade*

Vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt 46–49 §§ ska dagar i sjukperioder läggas samman om *färre än 90 dagar förflutit*

1. har förvärvsarbetat under en period om mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna, eller

2. inte har förvärvsarbetat alls mellan sjukperioderna.

mellan sjukperioderna.

Vid beräkning av antalet dagar ska det bortses från dagar under vilka den försäkrade har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion och fått aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

30 kap.

13 §

En rehabiliteringsplan ska ange

1. de rehabiliteringsåtgärder som ska komma i fråga,
2. vem som har ansvaret för rehabiliteringsåtgärderna,
3. en tidsplan för rehabiliteringen,
4. de uppgifter i övrigt som behövs för att genomföra rehabiliteringen, och
5. den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden.

37 kap.

11 §

Preliminär sjukersättning beräknas efter en uppskattad reduceringsinkomst och ska så nära som möjligt motsvara den slutliga sjukersättning som kan antas komma att bestämmas enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Preliminär sjukersättning betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmast hela kronor.

Preliminär sjukersättning betalas ut med ett månadsbelopp. När månadsbelopp för preliminär sjukersättning beräknas ska det belopp för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste hela kronor som är jämnt delbart med tolv. Är det årliga beloppet av preliminär sjukersättning lägre än tolv kronor, faller ersättningen bort för den månad som beräkningen avser. Avrundning ska i första hand göras på garantiersättning enligt 35 kap.

47 kap.

1 §

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till närståendepenning i 3–6 §§,
- anmälan till Försäkrings- – förlust av ersättning i 7 §,

- förmånstiden i 8–10 §§,
- förmånsnivåer och förvärvsarbete i 11–13 §§,
- beräkning av närståendepenning i 14–16 §§, och
- samordning med andra förmåner i 17 §.

Anmälan till Försäkringskassan Förlust av ersättning

7 §

Närståendepenning får inte lämnas för tid innan anmälan om vården har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Rätten till närståendepenning går förlorad om en ansökan om denna förmån inte görs inom tre månader från den dag ersättningen avser. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för att göra en ansökan inom denna tid eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

56 kap.

4 a §

Allmän ålderspension får lämnas utan ansökan från och med den månad den försäkrade fyller 65 år om den försäkrade fick hel sjukersättning omedelbart före den månaden.

8 §

Pensionsmyndigheten ska utreda om den försäkrade vill ta ut ålderspension i följande fall:

1. om han eller hon är bosatt i Sverige och ännu inte har ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension tre månader före ingången av den månad då han eller hon fyller 70 år, eller

2. om han eller hon inte har ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension månaden före den då han eller hon fyller 65 år och för den månaden har fått sjukersättning.

Pensionsmyndigheten ska utreda om den försäkrade vill ta ut allmän ålderspension om han eller hon inte har ansökt om sådan pension månaden före den då han eller hon fyller 65 år och för den månaden har fått sjukersättning. Detta gäller inte i de fall 4 a § tillämpas.

58 kap.

9 §

Om den försäkrade har debiterats slutlig skatt, ska underrättelse om Skatteverkets beslut om pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. anges på beskedet om slutlig skatt. I annat fall ska underrättelse ske genom särskilt besked senast den 15 december fastställelseåret.

Den försäkrade ska skriftligen underrättas om Pensionsmyndighetens beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng enligt 60 och 61 kap. senast den 31 mars året efter fastställelseåret.

Den försäkrade ska skriftligen *eller, om den försäkrade begär det, på något annat sätt* underrättas om Pensionsmyndighetens beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng enligt 60 och 61 kap. senast den 31 mars året efter fastställelseåret.

Det ska framgå av en underrättelse enligt första eller andra stycket hur man begär omprövning av beslutet. En underrättelse behöver inte sändas till den som inte är bosatt i Sverige och vars adress är okänd.

91 kap.

3 §

En ansökan om efterlevandeskydd under pensionstiden ska göras samtidigt med att pensionsspararen första gången begär att få ut premiepension.

Om pensionsspararen beviljats premiepension utan ansökan enligt 56 kap. 4 a §, får ansökan om efterlevandeskydd göras inom två månader från Pensionsmyndighetens beslut om pension.

Om pensionsspararen senare gifter sig eller inleder ett sådant samboförhållande som avses i 4 §, får ansökan göras inom tre månader från det att äktenskapet ingicks eller samboförhållandet inleddes. Detta gäller dock inte om pensionsspararen var gift eller sambo med samma person när spararen första gången begärde att få ut premiepension.

7 §

Efterlevandeskyddet börjar i fall som avses i 3 § första stycket gälla vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska lämnas till pensionsspararen.

Efterlevandeskyddet börjar i fall som avses i 3 § första *och andra styckena* gälla vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska lämnas till pensionsspararen.

I fall som avses i 3 § *andra* stycket börjar efterlevandeskyddet gälla vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Pensionsmyndigheten.

I fall som avses i 3 § *tredje* stycket börjar efterlevandeskyddet gälla vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Pensionsmyndigheten.

101 kap.

1 §²

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

– förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg i 3–5 §§,

² Senaste lydelse 2010:1307.

- undantag från rätten till bostadstillägg i 6 §,
- bostadskostnader i 7 och 8 §§,
- samordning med bostadsbidrag i 9 §, och
- förmånstiden i 10 och 11 §§. – förmånstiden i 10–11 §§.

10 §

Bostadstillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden.

Bostadstillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden, *om inte annat anges i 10 a §.*

10 a §

Bostadstillägg lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats, om en ansökan om bostadstillägg inkommit senast under månaden efter den under vilken beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades.

Första stycket gäller endast när sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats efter ansökan.

103 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- omprövning vid ändrade förhållanden i 2–4 §§, och
- utbetalning av bostadstillägg i 5 och 6 §§. – utbetalning av bostadstillägg i 5 §.

108 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- återbetalning av ersättning i 2–10 §§,
- eftergift i 11–14 §§,

– verkställighet m.m. av beslut om återkrav i 14 a §,

- ränta i 15–18 §§,
- dröjsmålsränta i 19 och 20 §§,
- eftergift av ränta och dröjsmålsränta i 21 §, och
- avdrag på ersättning (kvittning) i 22, 24 och 25 §§.

Verkställighet m.m. av beslut om återkrav

14 a §

Efter det att ett beslut om åter-

krav har fattats av Pensionsmyndigheten i ett ärende ska den fortsatta handläggningen på grund av beslutet handhas av Försäkringskassan, även om återkravet avser en förmån som ska administreras av Pensionsmyndigheten.

22 §

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten får, i den utsträckning det är skäligt, göra avdrag på ersättning enligt denna balk om den ersättningsberättigade enligt beslut av *samma myndighet* är återbetalningsskyldig för en ersättning som lämnats på grund av denna balk eller någon annan författning.

Försäkringskassan får, i den utsträckning det är skäligt, göra avdrag på ersättning enligt denna balk om den ersättningsberättigade enligt beslut av *Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten* är återbetalningsskyldig för en ersättning som lämnats på grund av denna balk eller någon annan författning. *Avdrag får även göras för upplupen ränta och avgifter. Avdrag får dock endast göras på ersättning som administreras av samma myndighet som fattat beslutet om återkrav.*

Bestämmelserna i första stycket tillämpas inte i fråga om ersättning till vårdgivare enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

110 kap.

6 §³

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner:

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall som avses i 27 kap. 24 a § 3 eller där den försäkrade annars på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om vårdbidrag eller handikappersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25–27 §§,

2. tilläggspension i 56 kap. 6 §, 2. allmän ålderspension i 56 kap. 4 a och 6 §§,

3. efterlevandepension och efterlevandestöd i 77 kap. 13 §,

³ Senaste lydelse 2012:599.

4. efterlevandelivränta i 88 kap. 10 § första stycket, och
 5. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.
-

1. Denna lag träder i kraft den 1 november 2013 i fråga om 4 kap. 5 a § och 37 kap. 11 §, den 1 januari 2015 i fråga om 108 kap. 1, 14 a och 22 §§ samt i övrigt den 1 januari 2014.

2. Den nya bestämmelsen i 4 kap. 5 a § tillämpas första gången i fall som avses i punkten 3 från och med den 1 januari 2014.

3. Vid ikraftträdandet av 4 kap. 5 a § kan den som med stöd av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen omfattas av socialförsäkringsbalken vid utgången av oktober 2013, om han eller hon önskar det, kvarstå i svensk försäkring längst till och med den 30 april 2020. En anmälan om att fortsatt få omfattas av svensk försäkring ska ha inkommit till Försäkringskassan senast den 31 december 2013.

4. De nya bestämmelserna i 26 kap. 22 a § första stycket och 26 kap. 22 b § tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2013 har fått livränta enligt 41, 43 eller 44 kap.

5. Vid tillämpning av bestämmelserna i 27 kap. 17 § första meningen i sin nya lydelse får även beaktas dagar som infallit före ikraftträdandet.

6. Bestämmelserna i 27 kap. 25 § första stycket i sin nya lydelse tillämpas även i de fall sjukperiodens första dag har infallit före ikraftträdandet.

7. Bestämmelserna i 27 kap. 51 § i sin nya lydelse tillämpas första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. Vid bedömningen av om dagar i denna sjukperiod ska läggas samman med dagar i en tidigare sjukperiod, ska även beaktas sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet.

8. Bestämmelserna i 37 kap. 11 § i sin nya lydelse tillämpas på beslut om utbetalning av preliminär sjukersättning som ska göras från och med den 1 januari 2014.

9. De nya bestämmelserna i 47 kap. 7 § tillämpas även på vård som har påbörjats, men inte anmälts, före ikraftträdandet.

10. De nya bestämmelserna i 101 kap. 10 a § tillämpas första gången på beslut varigenom sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats för tid efter ikraftträdandet.

Regeringen gav i december 2011 Försäkringskassan i uppdrag att identifiera förenklingar av betydelse för den praktiska hanteringen av ärenden, både från medborgarnas och myndighetens perspektiv och i syfte att göra det lättare att göra rätt. Försäkringskassan har därefter inkommit med två skrivelser med förslag på regelförenklingar, Försäkringskassans förslag för minskat krångel samt Fler förslag för minskat krångel (S2011/11077/SF).

Pensionsmyndigheten har inkommit med tre skrivelser (S2012/4055/SF, S2012/7594/SF och S2012/8303/SF) med framställningar om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordningen (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten. Förslagen avser att förenkla för berörda pensionssparare och pensionärer samt att ge en mer kostnadseffektiv handläggning. De två första framställningarna (S2012/4055/SF och S2012/7594/SF) har remissbehandlats i sin helhet.

Efter beredning i Regeringskansliet har en promemoria från en arbetsgrupp inom Socialdepartementet remitterats, Vissa regelförenklingar inom socialförsäkringsområdet m.m. (S2013/2222/SF). Förslagen i promemorian grundades på förslag från Försäkringskassans två skrivelser och förslag från Pensionsmyndighetens senast inkomna skrivelse.

Sammanställningar av remissinstansernas synpunkter från de olika remissomgångarna finns tillgängliga i Socialdepartementet i respektive ärende (S2012/4055/SF, S2012/7594/SF samt S2013/2222/SF).

Underlagen för propositionen finns i bilagorna. De förslag från Pensionsmyndighetens första promemoria (S2012/4055/SF) som har tagits upp i denna proposition finns i avsnitten 4.11–4.13. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*, de lagförslag från promemorian som behandlats i denna proposition återges i *bilaga 2* och remissinstanser som avgett yttrande uppges i *bilaga 3*. Det förslag från Pensionsmyndighetens andra promemoria (S2012/7594/SF) som har tagits upp i propositionen finns i avsnitt 4.14. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4* och de remissinstanser som avgett yttrande finns i *bilaga 5*. De förslag från Socialdepartementets promemoria som tagits upp i propositionen återfinns i avsnitten 4.1–4.10. En sammanställning av promemorian återfinns i *bilaga 6*, lagtexten i *bilaga 7* och en förteckning över remissinstanser som avgett yttrande återfinns i *bilaga 8*.

4 Regelförenklingar inom socialförsäkringsområdet

Regeringen bedriver ett aktivt arbete för att främja regelförenklingar inom socialförsäkringsområdet. Regelförenklingar är en viktig del i arbetet med att stävja felaktiga utbetalningar. För att kunna säkra att utbetalningarna inom socialförsäkringen sker med rätt belopp och till rätt person arbetar regeringen samlat med att både stärka bekämpningen av

Prop. 2012/13:169 bidragsbrott och att minska riskerna för att det uppstår oavsiktliga fel i handläggningen. Alla möjligheter att förenkla och modernisera regelverket behöver tas till vara. Att minska krånglet i handläggningen är viktigt för förtroendet för socialförsäkringarna, men frigör också resurser för att ta hand om de allvarliga bidragsbrotten. Regelförenklarna ska bidra till att det ska bli lättare både för den enskilde och för handläggaren att göra rätt från början. Besluten ska kunna tas snabbare och säkrare. Regeringen har berett de förslag som Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har inkommit med och lägger nu fram en rad förslag på hur regelverket kan förenklas till förmån för både myndigheter och enskilda. I propositionen ingår även vissa andra förslag som underlättar den interna hanteringen av ärenden hos myndigheterna.

Inom ramen för regelförenklingsarbetet har även förslag tagits fram som endast kräver ändringar i förordning. Regeringen har i maj 2013 beslutat om att ge ökade möjligheter till elektroniskt utlämnande från Försäkringskassan till Kronofogdemyndigheten.

4.1 Sjukpenning för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan

4.1.1 Gällande regelverk

En försäkrad som på grund av sjukdom har fått nedsatt arbetsförmåga ska anmäla detta till Försäkringskassan, om inte det finns en arbetsgivare som är skyldig att göra en sådan anmälan för den anställdes räkning. Sjukpenning lämnas inte för tid innan anmälan gjorts till Försäkringskassan. Sjukpenning kan dock lämnas för tid före anmälan om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas (se 27 kap. 17 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB).

De situationer då den enskilde själv ska göra sjukanmälan är således i första hand då han eller hon är egenföretagare, arbetslös eller endast har en mycket kortvarig anställning.

En försäkrad ska från och med sjunde dagen efter sjukanmälningsdagen styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan (se 27 kap. 25 § SFB).

I de fall en arbetsgivare ska göra sjukanmälan ska detta ske inom sju kalenderdagar från och med sjuklöneperiodens utgång (se 12 § lagen [1991:1047] om sjuklön).

En deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program får behålla rätten till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning vid frånvaro på grund av sjukdom sedan frånvaron anmälts till Försäkringskassan (se 8 § förordningen [1996:1100] om aktivitetsstöd). Försäkringskassan ska lämna uppgifter till Arbetsförmedlingen om en person som varit frånvarande från ett arbetsmarknadspolitiskt program på grund av sjukdom (se 24 c § nämnda förordning).

För att ha rätt till studiemedel under sjukdom måste förmågan att studera vara helt nedsatt. En studerande som beviljats studiemedel ska an-

måla att han eller hon är helt oförmögen att bedriva sina studier till Försäkringskassan, som prövar om sjukperioden kan godkännas. Försäkringskassan får endast godkänna sjukperioder för tid efter anmälan. Det är dock möjligt att godkänna tid dessförinnan om den studerande har varit förhindrad att göra en anmälan eller om det funnits något annat särskilt skäl (3 kap. 28–30 §§ studiestödsförordningen [2000:655]).

4.1.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att myndigheten ges en generell möjlighet att lämna sjukpenning för högst sju kalenderdagar före sjukanmälningsdagen. Försäkringskassan anger som skäl för sitt förslag att den domstolspraxis som har vuxit fram har inneburit att kraven på sjukanmälan mjukats upp. Större hänsyn tas till den försäkrades individuella förhållanden vid tiden för insjuknandet och de omständigheter som medfört att sjukanmälan gjorts för sent.

Det måste dock alltid utredas och avgöras från fall till fall om en försäkrad har rätt till sjukpenning trots att han eller hon försummat att göra sjukanmälan i tid. Det finns också fall där Försäkringskassan inte anser sig kunna betala ut sjukpenning för tid före anmälan trots att den försäkrades arbetsförmåga har varit nedsatt.

Försäkringskassan framför vidare att de nuvarande bestämmelserna kommit till för att Försäkringskassan tidigt ska kunna få kännedom om ett sjukfall och då kunna vidta kontrollåtgärder såsom att besöka den sjuke i dennes bostad eller förelägga en person att i det pågående sjukfallet styrka nedsättningen av arbetsförmågan genom läkarintyg tidigare än vad som annars är normalt. Dessa utredningsmetoder används dock inte längre av Försäkringskassan och möjligheten att i framtida sjukfall begära att den försäkrade styrker frånvaro från sjukfallets första dag på grund av sjukdom påverkas inte genom Försäkringskassans förslag.

4.1.3 Förslag om sjukpenning för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan

Regeringens förslag: Sjukpenning ska inte få lämnas för längre tid tillbaka än sju dagar före den dag då anmälan om sjukdomsfallet har gjorts till Försäkringskassan. Detta ska dock inte gälla om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter sjukperiodens första dag genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014. Beträffande fristen för anmälan om sjukdomsfallet får även dagar i sjukdomsfallet som infallit före den 1 januari 2014 beaktas. Bestämmelserna om att nedsättningen av arbetsförmågan ska styrkas senast från och med sjunde dagen efter sjukperiodens första dag genom läkarintyg ska även gälla när sjukdomens första dag har infallit före ikraftträdandet.

Regeringens bedömning: Studiestödsförordningen (2000:655) bör ändras så att ett godkännande av en studerandes sjukperiod generellt får avse tid upp till sju dagar före anmälan. Även bestämmelserna om Försäkringskassans uppgiftsskyldighet i förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd bör ändras.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan, Landsorganisationen i Sverige och Saco* tillstyrker förslaget. *Centrala studiestödsnämnden (CSN)* påpekar att det kan bli kort tid mellan den tid då en sjukanmälan har gjorts till dess ett läkarintyg måste lämnas. *Inspektionen för socialförsäkringen (ISF)* avstyrker förslaget. ISF anser att förslaget minskar Försäkringskassans kontrollmöjligheter och riskerar att leda till felaktiga utbetalningar. ISF föreslår i stället förstärkta informationsinsatser till berörda målgrupper. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* saknar en analys av förslagets konsekvenser utifrån de nya sanktionsbestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring som träder i kraft den 1 september 2013. Arbetsförmedlingen anger att det kan finnas anledning att se över 24 c § förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd.

Skälen för regeringens förslag: De nuvarande bestämmelserna om sjukanmälan innebär att en försäkrad som är arbetsoförmögen till följd av sjukdom ska anmäla detta till Försäkringskassan under den första dagen av sjukfallet, om det inte finns en arbetsgivare som är skyldig att göra en sådan anmälan. Om det funnits hinder för den försäkrade att anmäla sjukfallet denna dag eller om det finns särskilda skäl för det kan dock Försäkringskassan betala ut sjukpenning för tid före anmälan.

Syftet med dessa regler har varit att Försäkringskassan omedelbart ska få kännedom om sjukfallet och därigenom tidigt kunna vidta kontrollåtgärder, t.ex. besöka den försäkrade i hans eller hennes bostad eller att

begära att den försäkrade styrker nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom genom läkarintyg tidigare än efter sju dagar.

Försäkringskassan är i dag dock organiserad på ett annat sätt än när de aktuella reglerna tillkom. Sjukanmälningar tas emot på ett mer centraliserat sätt och verksamheten är delvis automatiserad. Detta innebär att den handläggare som ska handlägga ett sjukfall normalt inte får kännedom om sjukfallet förrän den försäkrade ansöker om sjukpenning. Det är också mycket tveksamt om de angivna kontrollåtgärderna har varit effektiva.

Enligt Försäkringskassan är det inte ovanligt att försäkrade på grund av okunnighet eller annat liknande skäl försummar att anmäla sjukfallet till Försäkringskassan. Även om de flesta försäkrade, trots allt, får sjukpenning till slut även för tiden före sjukanmälan medför bestämmelsen olägenheter för de försäkrade och merarbete för Försäkringskassan då omständigheterna bakom att sjukanmälan inte gjorts måste utredas. I en del fall finns inte sådana skäl att sjukpenning kan betalas ut före anmälan och den försäkrade går då miste om ersättning trots att omständigheterna i övrigt gör att sjukpenning skulle ha lämnats.

Inspektionen för socialförsäkringen har avstyrkt förslaget med hänvisning till att det i stort sett saknas kontrollåtgärder som Försäkringskassan kan vidta under den första sjukfrånvaroveckan. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* har efterlyst en analys av förslagets konsekvenser för de nya sanktionsbestämmelser som träder i kraft inom arbetslöshetsförsäkringen från och med september 2013.

Regeringen anser att det är viktigt att myndigheterna har möjlighet att utöva kontroll. Den viktigaste kontrollåtgärden Försäkringskassan kan vidta i korta sjukfall, föreläggande om att en viss försäkrad i kommande sjukfall ska styrka sjukdom och arbetsoförmåga genom läkarintyg från och med första ersättningsdagen, berörs inte av förslaget. Förslaget innebär knappast i praktiken att Försäkringskassans möjligheter till kontroll försämras, eftersom praxis har utvecklats på ett sådant sätt att de flesta försenade sjukanmälningar accepteras. Det är även ur detta perspektiv man måste bedöma de risker som Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen pekar på. Vad gäller personer som uppbär arbetslöshetsersättning så bör man i detta avseende skilja på de skyldigheter som den enskilde har mot sin arbetslöshetskassa och den skyldighet som den enskilde har mot Försäkringskassan. Det faktum att det nu föreslås en ändring vad gäller den enskildes rapporteringsskyldighet till Försäkringskassan ändrar inget i sak vad gäller den enskildes skyldighet att, på bl.a. sina kassakort, lämna korrekta uppgifter till sin arbetslöshetskassa. När det gäller personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program och får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning så ska visserligen anmälan om nedsatt arbetsförmåga samt försäkran om aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning lämnas till samma myndighet men det bör även i detta avseende göras skillnad mellan anmälan av nedsatt arbetsförmåga och försäkran om aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Regeringen anser således att olägenheterna med förslaget är små. Däremot ger förslaget möjligheter att minska onödigt krångel för individer och myndigheter.

Regeringen anser dessutom att det knappast är rimligt att ställa högre krav på en enskild individ än på en arbetsgivare. I de fall arbetsgivaren ska anmäla ett sjukfall till Försäkringskassan har arbetsgivaren sju dagars

Prop. 2012/13:169 respit. Regeringen anser det därför vara motiverat att införa en generell möjlighet att lämna sjukpenning upp till sju dagar före det att den försäkrade anmält sjukfallet till Försäkringskassan.

Begränsningen till sju dagar bedöms som rimlig, då det även i fortsättningen kombineras med en möjlighet att bevilja sjukpenning för ännu längre tid innan – om det funnits hinder för att göra anmälan eller om det finns särskilda skäl för att sjukpenning ändå bör lämnas. Detta kan t.ex. bli aktuellt i situationer då den försäkrades sjukdom bidragit till att anmälan inte gjorts. Regeringen bedömer således inte att det är behövt att ändra på reglerna när det ska vara möjligt för Försäkringskassan att frångå huvudregeln om tid för anmälan, dvs. att Försäkringskassan kan ta hänsyn till att det funnits hinder mot att göra en anmälan eller det annars finns särskilda skäl för att sjukpenning ändå ska lämnas. Regeringens intention är att den praxis som utvecklats kring hur denna undantagsregel kan tillämpas allttjämt kan tillämpas, fast då för längre tid tillbaka än sju dagar före den då anmälan skulle ha gjorts.

Regeringen anser det inte vara motiverat att utsträcka den generella möjligheten att efterge kravet på sjukanmälan den första frånvarodagen till att även omfatta lagen om sjuklön. Regeringen bedömer att det är en rimlig ordning att en arbetstagare snarast underrättar sin arbetsgivare om att han eller hon måste utebli från arbetet på grund av sjukdom.

Som Försäkringskassan har påpekat är nuvarande krav på läkarintyg kopplat till när sjukanmälan gjorts och regeringen föreslår därför en följdändring av aktuella bestämmelser som innebär att den försäkrade ska styrka arbetsförmågans nedsättning på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter sjukperiodens första dag, alltså oavsett när sjukfallet har anmälts till Försäkringskassan. Den nya bestämmelsen innebär således ingen förändring av när läkarintyg ska lämnas.

De aktuella förslagen föranleder ändringar i 27 kap. 17 och 25 §§ SFB.

De nya bestämmelserna innebär förenklingar för såväl de försäkrade som för den handläggande myndigheten och bör därför träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2014. Beträffande fristen för anmälan om sjukdomsfallet får även dagar som infaller före den 1 januari 2014 beaktas. Bestämmelserna om att nedsättningen av arbetsförmågan ska styrkas senast från och med sjunde dagen efter sjukperiodens första dag genom läkarintyg gynnar den enskilde och bör därför även gälla när sjukperiodens första dag har infallit före ikraftträdandet.

Skälen för regeringens bedömning: *Centrala studiestödsnämnden* (CSN) har pekat på att det kan bli kort tid mellan tidpunkten då sjukanmälan görs till Försäkringskassan och när individen måste styrka frånvaron på grund av sjukdom med läkarintyg. CSN anser därför att nuvarande bestämmelse i 13 § Riksförsäkringsverkets föreskrift (RFFS 1998:13) om att nedsättning av studieförmågan ska styrkas senast fjortonde dagen efter sjukanmälan bör tillämpas på motsvarande sätt även fortsättningsvis.

Regeringen anser, med anledning av vad CSN har påpekat, att det bör göras en ändring i studiestödsförordningen (2000:655), så att det även skapas en generell frist på sju dagar för en studerande att anmäla att han eller hon är helt oförmögen att bedriva sina studier på grund av sjukdom.

Regeringen anser att denna ändring inte bör leda till förändrade krav på när läkarintyg ska ges in till Försäkringskassan.

Arbetsförmedlingen har i sitt remissvar påtalat att det finns anledning att se över förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd. Försäkringskassan ska enligt 24 c § i nämnda förordning meddela Arbetsförmedlingen uppgift om datum för anmälan av sjukdomsfall till Försäkringskassan. En person som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och som blir långvarigt sjuk på heltid ska skrivas ut ur programmet om en anpassning av programmet inte har varit möjlig. Arbetsförmedlingen behöver uppgift om sjukperiodens första dag för att kunna skriva ut en deltagare inom 30 kalenderdagar, om en anpassning av programmet inte har varit möjlig. Eftersom datum för anmälan av sjukdomsfall till Försäkringskassan med regeringens förslag i denna proposition inte längre kommer att vara detsamma som första dagen som deltagaren är frånvarande på grund av sjukdom, anser regeringen att det finns anledning att även se över förordningen om aktivitetsstöd i syfte att säkerställa att Arbetsförmedlingen får de uppgifter som krävs från Försäkringskassan för att kunna ta ställning till när en person på grund av sjukdom ska skrivas ut ur sitt program om en anpassning av programmet inte varit möjlig.

4.2 Sammanläggning av sjukperioder

4.2.1 Gällande regelverk

En försäkrad, vars arbetsförmåga är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom, har rätt till sjukpenning (se 27 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Vid bedömning av i vilken utsträckning en anställd försäkrads arbetsförmåga är nedsatt ska det, enligt 27 kap. 46 § SFB, beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen inte kan utföra sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder.

Efter den tidpunkt då sjukperioden har pågått i 90 dagar ska det även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren och när sjukperioden har pågått i 180 dagar ska det i normalfallet även beaktas om den försäkrade kan försörja sig genom sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade (se 27 kap. 47–48 §§ SFB).

En fråga som kan uppkomma är om och i så fall på vilket sätt ett avbrott i sjukfrånvaron påverkar beräkningen av hur många dagar som förflutit i rehabiliteringskedjan. Enligt 27 kap. 51 § SFB ska det vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga läggas samman dagar i olika sjukperioder om den försäkrade har förvärvsarbetat under en period om mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna, eller inte har förvärvsarbetat alls. Som arbetade dagar räknas även vissa lediga dagar, som t.ex. vissa arbetsfria dagar och semester.

4.2.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att nuvarande bestämmelse om sammanläggning av sjukperioder ska förenklas. Dagar i sjukperioder bör inte läggas samman om inte sjukpenning betalats ut de senaste 90 dagarna. Det ska inte behöva utredas om en försäkrad faktiskt har förvärvsarbetat eller inte mellan sjukperioderna. Om den försäkrade fått andra s.k. dag ersättningar från Försäkringskassan som t.ex. föräldrapenning eller aktivitetsstöd/utvecklingsersättning mellan sjukperioderna ska det bortses från sådana ersättningsperioder. Om förslaget genomförs kan beräkningen i de flesta fall göras automatiskt utifrån uppgifter som redan finns i Försäkringskassans register.

De nuvarande reglerna innebär att Försäkringskassan i ett mycket stort antal fall där mer än 90 dagar förflutit mellan sjukperioderna måste utreda hur mycket den försäkrade har förvärvsarbetat mellan sjukperioderna. Dessa utredningar innebär ofta kontakt med såväl den försäkrade som dennes arbetsgivare och leder i de allra flesta fall till att Försäkringskassan kan konstatera att någon sammanläggning inte ska ske då den försäkrade har förvärvsarbetat.

Försäkringskassan uppger att det under 2011 gjordes en sammanläggning i cirka 33 000 ärenden. I drygt 90 procent av dessa var det högst 90 dagar mellan sjukperioderna. I dessa ärenden krävdes således ingen utredning. I de flesta andra fall där sammanläggning gjordes hade den försäkrade fått annan ersättning under mellanperioden, t.ex. aktivitetsstöd under arbetslivsintroduktion hos Arbetsförmedlingen, vilket gjorde att Försäkringskassan med hjälp av registerdata kunde konstatera att sammanläggning av dagar skulle ske, utan att behöva utreda detta närmare.

Försäkringskassan måste dock göra många utredningar när mer än 90 dagar har förflutit mellan sjukperioderna för att kunna konstatera om en försäkrad faktiskt har förvärvsarbetat 90 dagar sedan föregående sjukperiod. Cirka 110 000 ärenden utreds och kontakt tas i dessa fall med den enskilde och ibland även med hans eller hennes arbetsgivare. I de flesta fall visar det sig att den försäkrade har förvärvsarbetat och endast i någon enstaka procent sker sammanläggning av dagar.

4.2.3 Förslag om sammanläggning av sjukperioder

Regeringens förslag: Vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga i rehabiliteringskedjan ska dagar i sjukperioder läggas samman om färre än 90 dagar förflutit mellan sjukperioderna. Vid denna beräkning ska det bortses från dagar under vilka den försäkrade har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion och fått aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. Vid bedömningen av om dagar i denna sjukperiod ska läggas samman med dagar i en tidigare sjukperiod, ska även sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet beaktas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort med regeringens förslag. Regeringen har dock gjort vissa förtydliganden vad avser tid då den försäkrade deltar i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion.

Remissinstanserna: *Landsorganisationen i Sverige* och *Saco* tillstyrker förslaget. *Kammarrätten i Göteborg* har inga invändningar mot förslaget, men anser att det kan leda till att försäkrades motivation att delta i arbetslivsintroduktionen minskar. *Försäkringskassan* förordar den lösning som myndigheten lämnat då den mer tar hänsyn till det bakomliggande syftet med rehabiliteringskedjan.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med den rehabiliteringskedja som infördes från och med den 1 juli 2008 var att få till stånd en aktivare sjukskrivningsprocess. Behovet av tidiga insatser betonades. Därför infördes tidsgränser för hur den försäkrades arbetsförmåga skulle bedömas.

Det ansågs då inte vara lämpligt att ett kortare uppehåll mellan två sjukperioder skulle medföra att beräkningen av tiden i rehabiliteringskedjan skulle börja om (se prop. 2007/08:136, sid. 70 f., En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete). Om så skulle vara fallet skulle de fasta tidsgränserna för prövning av arbetsförmågan kunna sättas ur spel och leda till att en, ur hälsosynpunkt, nödvändig omställning till annat arbete inte kommer till stånd. För att motverka detta finns regeln att sjukperioder ska läggas samman om den försäkrade har förvärvat arbetat under en period mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna.

Av arbetsgruppens promemoria framgår att många resurskrävande utredningar måste göras och att regelns utformning förhindrar en rationell handläggning, vilket även medför olägenheter för de försäkrade och deras arbetsgivare. Regeringen anser att de administrativa resurser som måste användas till denna arbetsuppgift inte står i rimlig proportion till syftet med regeln.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att det vid beräkning av under hur lång tid en försäkrad har haft nedsatt arbetsförmåga endast ska läggas samman dagar i olika sjukperioder om färre än 90 dagar förflutit mellan sjukperioderna. En sjukperiod är den sammanhängande period under vilken en försäkrads arbetsförmåga varit nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom. Även dagar i en sjuklöneperiod ingår i sjukperioden om den försäkrade fått sjukpenning eller rehabiliteringspenning omedelbart efter sjuklöneperiodens slut.

Vid beräkningen av hur lång tid som har förflutit mellan sjukperioderna bör inte, enligt regeringens bedömning, dagar då den försäkrade deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion och fått aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning beaktas. Detta bör även gälla om den försäkrade till viss del förvärvat arbetat samtidigt som han eller hon deltar i programmet. Arbetslivsintroduktionen är ett program som erbjuds en person som har fått sjukpenning för maximalt antal dagar enligt bestämmelserna om förmånstiden för utgivande av sjukpenning i SFB. Detta program pågår i normalfallet i tre månader. Om en ny sjukperiod påbörjas efter arbetslivsintroduktionen är det, enligt regeringens bedömning, inte rimligt att prövningen av nedsättningen av arbetsförmågan ska begränsas till om den försäkrade kan utföra det arbete som den försäkrade hade för drygt två och ett halvt år sedan.

Kammarrätten i Göteborg har framfört att förslaget skulle kunna leda till att försäkrades motivation för att delta i arbetslivsintroduktionen minskar. Regeringen bedömer det dock som mycket osannolikt att försäkrade till följd av den föreslagna förändringen skulle avstå från möjligheten att få hjälp med att komma tillbaka till arbetslivet och få aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning, särskilt som de under mycket lång tid bedömts ha nedsatt arbetsförmåga i på arbetsmarknaden normalt förekommande arbeten.

Försäkringskassan anser att den lösning som myndigheten ursprungligen presenterade i sin skrivelse är att föredra och anser att detta förslag stämmer mer överens med syftet med rehabiliteringskedjan. Försäkringskassans förslag innebär att när det beräknas hur många dagar som förflutit mellan sjukperioderna ska dagar då den försäkrade fått en s.k. dagersättning från Försäkringskassan inte räknas. Med dagersättning avses t.ex. tillfällig föräldrapenning, föräldrapenning och graviditetspenning. Uppgifter om utbetalning av dessa dagersättningar kan hämtas från Försäkringskassans register och lösningen är därigenom lätt att administrera för myndigheten.

Regeringen anser det dock vara minst lika viktigt att reglerna görs mer begripliga för individen. Därför är arbetsgruppens förslag att föredra. Dessutom blir utfallet mer olika för kvinnor och män med Försäkringskassans förslag. Det är inte ovanligt att kvinnor är sjukskrivna i slutet av en graviditet. Om en kvinna har varit sjukskriven tre månader innan hon började uppbära föräldrapenning och sedan blir sjuk inom tre månader från det att perioden med föräldrapenning avslutades, kommer frågan om hon har arbetsförmåga i annat arbete än sitt vanliga att väckas tämligen omgående. Detta i de flesta fall utan att det finns behov av en omställning till annat arbete.

Det aktuella förslaget föranleder ändringar i 27 kap. 51 § SFB.

Den nya bestämmelsen innebär en förenkling för såväl Försäkringskassan som de försäkrade och föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. Vid bedömningen av om dagar i denna sjukperiod ska läggas samman med dagar i en tidigare sjukperiod, bör även beaktas sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet.

4.3 Förenklad rehabiliteringsplan

4.3.1 Gällande regelverk

Försäkringskassan ska i samråd med den försäkrade se till att hans eller hennes behov av rehabilitering snarast klarläggs och att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade (se 30 kap. 9 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB).

Försäkringskassan ska, om den försäkrade medger det, i arbetet med rehabiliteringen samverka med den försäkrades arbetsgivare och arbetstagarorganisation, hälso- och sjukvården, socialtjänsten, Arbetsförmedlingen och andra myndigheter som berörs av rehabiliteringen av den försäkrade. Försäkringskassan ska verka för att de nämnda organisationerna och myndigheterna, var och en inom sitt verksamhetsområde, vidtar

de åtgärder som behövs för en effektiv rehabilitering av den försäkrade (se 30 kap. 10 § SFB).

Försäkringskassan ska också upprätta en rehabiliteringsplan om en försäkrad är i behov av en rehabiliteringsåtgärd för vilken rehabiliteringsersättning kan lämnas (se 30 kap. 12 § SFB).

Rehabiliteringsplanen ska innehålla uppgift om den rehabiliteringsåtgärd som ska komma i fråga, vem som har ansvaret för rehabiliteringsåtgärderna och en tidsplan för rehabiliteringen. Vidare ska rehabiliteringsplanen innehålla de uppgifter i övrigt som behövs för att genomföra rehabiliteringen och den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringen ska anges (se 30 kap. 13 § SFB).

Försäkringskassan ska också kontrollera att rehabiliteringsplanen följs och vid behov göra ändringar i planen (se 30 kap. 14 § SFB).

4.3.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att kravet på att rehabiliteringsplanen ska innehålla uppgift om kostnaden för den totala ersättningen under rehabiliteringstiden tas bort.

Försäkringskassan anser inte att uppgiften fyller någon funktion och det framgår inte i förarbetena till lagstiftningen att den skulle ha något tydligt syfte.

4.3.3 Förslag om förenklad rehabiliteringsplan

Regeringens förslag: Bestämmelsen om att en rehabiliteringsplan ska innehålla uppgift om den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden tas bort.

Ändringen ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* och *Saco* tillstyrker förslaget. *Svenskt Näringsliv* framhåller att det är viktigt att om en insats kostar något bör detta, liksom uppgift om vem som ska stå för kostnaden, även fortsättningsvis framgå av rehabiliteringsplanen.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsgruppen framför i sin promemoria att bestämmelsen om att det av den rehabiliteringsplan som ska upprättas då det blir aktuellt med rehabiliteringsersättning ska framgå samtliga kostnader under rehabiliteringen, borde avskaffas. Arbetsgruppen anser att denna bestämmelse är onödig och finner inte att det finns behov av sådan reglering.

Svenskt Näringsliv har framfört att det är viktigt att det av rehabiliteringsplanen framgår om en insats kostar något och vem som ska stå för denna kostnad. Regeringen delar denna uppfattning. Det framgår av gällande bestämmelser att de rehabiliteringsåtgärder som ska vidtas och vem som ansvarar för dessa ska framgå av planen. Om rehabiliteringsåtgärderna behöver finansieras bör detta också framgå.

Regeringen anser dock att bestämmelsen om att en rehabiliteringsplan ska innehålla uppgift om den beräknade kostnaden för ersättningen inte

Prop. 2012/13:169 fyller någon funktion och denna regel bör därför utmönstras från och med den 1 januari 2014.

Det aktuella förslaget föranleder ändringar i 30 kap. 13 § SFB.

4.4 Slopad anmälan för närståendepenning

4.4.1 Gällande regelverk

En försäkrad som vårdar en närstående som är svårt sjuk har rätt till närståendepenning för tid då han eller hon avstår från förvärvsarbete i samband med vården. Den närstående, som även måste vara försäkrad för förmåner enligt socialförsäkringsbalken, ska ha gett sitt samtycke till vården (se 47 kap. 3 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB).

Närståendepenning får inte lämnas för tid innan anmälan om vården har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för att anmäla vården eller det finns särskilda skäl att ändå lämna närståendepenning (se 47 kap. 7 § SFB).

Dessutom gäller de allmänna reglerna om ansökan även närståendepenning, dvs. att den som önskar få en förmån enligt SFB ska ansöka om detta skriftligen. Detta gäller även om begäran avser en ökning av en redan beviljad förmån (se 110 kap. 4 § SFB).

4.4.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att kravet på att anmäla vården av en svårt sjuk närstående ska avskaffas. Det bör, enligt Försäkringskassan, räcka med att den försäkrade ansöker om förmånen.

Försäkringskassan konstaterar att det är mycket vanligt att den som ansöker om närståendepenning dessförinnan inte uppfyllt anmälningsskyldigheten. Det rör sig i dessa fall om personer i svåra livssituationer där en närstående är svårt sjuk och där det kan vara svårt att klara av kontakterna med myndigheter.

I de fall då en försäkrad inte anmält vården till Försäkringskassan när denna påbörjades måste myndigheten utreda de närmare omständigheterna kring varför så inte har skett. Försäkringskassan uppger att i princip alla skäl för att en anmälan har uteblivit godtas av myndigheten. Själva utredningen av omständigheterna uppfattas dock negativt av många försäkrade.

4.4.3 Förslag om slopad anmälan för närståendepenning

Prop. 2012/13:169

Regeringens förslag: En försäkrad ska inte behöva anmäla vården av en svårt sjuk närstående för att kunna få närståendepenning. Rätten till närståendepenning går dock förlorad om en ansökan om denna förmån inte görs inom tre månader från den dag ersättningen avser. Detta ska dock inte gälla om det har funnits hinder för att göra en ansökan inom denna tid eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014 men ska tillämpas även på vård som har påbörjats, men inte anmälts, före ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort med regeringens förslag. I promemorian föreslogs dock fristen för när en ansökan om närståendepenning senast ska göras, för att rätten till förmånen inte ska gå förlorad, till ett år. Vidare föreslogs i promemorian inte några bestämmelser om följden av att inte göra ansökan inom angiven tid. Slutligen görs en mindre justering av förtydligande karaktär av övergångsbestämmelserna.

Remissinstanserna: *Försäkringskassan* och *Saco* tillstyrker förslaget. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att det bör övervägas att förkorta den tid inom vilken ansökan om närståendepenning ska ges in. *Svenskt Näringsliv* anser att med hänsyn till bestämmelser om anställdas rätt till ledighet för att vårda närstående och rätten till semesterersättning är det angeläget att Försäkringskassan kan bedöma rätten till närståendepenning i samband med att ledigheten pågår.

Skälen för regeringens förslag: Den som vårdar en svårt sjuk närstående och som till följd av detta avstår från arbete i en omfattning som motsvarar minst en fjärdedel har rätt till närståendepenning. Ansökan kan beviljas från den tidpunkt då den försäkrade har anmält vården. Ersättningen kan dock beviljas för tid före anmälan om vården om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att närståendepenning ändå bör lämnas (se 47 kap. 7 § SFB).

I arbetsgruppens promemoria framförs att försäkrade i många fall inte anmäler till Försäkringskassan när vården påbörjas och att det i samband med att den försäkrade ansöker om närståendepenning i många fall blir fråga om att utreda om det funnits sådana omständigheter som motiverar att närståendepenning kan beviljas för tid före anmälan. I de flesta fall finner Försäkringskassan att så är fallet, men utredandet i sig uppfattas inte sällan av försäkrade som negativt.

Med hänsyn till detta bedömer regeringen att bestämmelsen om att närståendepenning ska lämnas från och med den tidpunkt då vården av den sjuke närstående har anmälts bör avskaffas.

Det är naturligt att den som vårdar en svårt sjuk närstående även är angelägen om att få ersättning för det inkomstbortfall som det innebär att inte kunna arbeta. Det är därför troligt att de flesta närstående relativt snabbt ansöker om närståendepenning. Det behövs dock en regel om hur

Prop. 2012/13:169 lång tid innan en ansökan har gjorts som närståendepenning ska kunna lämnas för. I promemorian föreslogs en frist på ett år.

Mot detta förslag har *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Svenskt Näringsliv* haft invändningar.

Förvaltningsrätten invänder att en sådan lång frist kan medföra problem för bevisvärderingen vid en domstolsprövning. Svenskt Näringsliv pekar på att rätten till ledighet från arbetsgivaren är knuten till att den anställda får närståendepenning och att det kan vara svårt för arbetsgivaren att bedöma om en anställd kommer att beviljas närståendepenning. Även rätten till semesterersättning vid närståendevård är knuten till om Försäkringskassan lämnar närståendepenning.

Mot bakgrund av vad Förvaltningsrätten i Göteborg och Svenskt Näringsliv har framfört anser regeringen att en frist med att ansöka om närståendepenning på tre månader är mer ändamålsenlig. Det kan dock finnas personer som av olika skäl inte kommer att ha ansökt inom tremånadersfristen. I vissa av dessa fall kan omständigheterna vara sådana att det inte skulle framstå som skäligt att inte lämna närståendepenning, enbart på den grunden att ansökan inte gjorts inom denna tid. Regeringen gör därför bedömningen att det måste finnas en möjlighet för Försäkringskassan att lämna närståendepenning även i de fall som det har funnits hinder för att göra en ansökan inom tremånadersfristen eller det finns särskilda skäl för att närståendepenning ändå bör lämnas.

När det gäller tillämpningen av vad som ska anses utgöra hinder eller särskilda skäl bör vägledning kunna hämtas från nuvarande praxis vad avser underlåtenhet att anmäla vård av svårt sjuk närstående.

Det aktuella förslaget föranleder ändringar i 47 kap. 1 och 7 §§ SFB.

Bestämmelsen innebär en förenkling för såväl Försäkringskassan som de försäkrade och bör därför träda i kraft den 1 januari 2014. Bestämmelsen bör även kunna tillämpas på vård som har påbörjats men inte anmälts dessförinnan.

4.5 Ändrade avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning

4.5.1 Gällande regelverk

Särskilda regler för sjukersättning gäller för försäkrade som senast före juli 2008 har beviljats icke tidsbegränsad sjukersättning (37 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Syftet med införandet av dessa regler var att göra det lättare för försäkrade med sådan sjukersättning att använda sin förbättrade arbetsförmåga för att helt eller delvis återgå till förvärvsarbete (se prop. Från sjukersättning till arbete 2007/08:124).

Reglerna innebär bland annat att en försäkrad får behålla rätten till sjukersättning, även om han eller hon börjar arbeta. Den försäkrade kan även ha inkomster upp till ett fribelopp, utan att storleken på sjukersättningen påverkas. Om den försäkrade arbetar räknas sjukersättningen om utifrån de förväntade inkomsterna (så kallad reduceringsinkomst) och den försäkrade får ett beslut om preliminär sjukersättning. Överstiger den beräknade inkomsten fribeloppet, minskas sjukersättningen genom så

kallad steglös avräkning. Ett beslut om slutlig sjukersättning fattas sedan när Skatteverket har fastställt den pensionsgrundande inkomsten för aktuellt inkomstår.

Om den slutliga sjukersättningen är högre än den preliminära sjukersättningen, ska Försäkringskassan betala ut resterande sjukersättning och ett tillägsbelopp till den försäkrade. Om den slutliga sjukersättningen i stället är lägre än den preliminära sjukersättningen, ska den försäkrade betala tillbaka det som han eller hon fått för mycket. Belopp som är under 1 200 kronor ska varken betalas ut eller betalas tillbaka (se 37 kap. 14 § SFB).

Avrundningsreglerna för sjukersättning ser för närvarande ut enligt följande:

- När månadsbelopp för sjukersättning beräknas, ska det belopp för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste hela krontal som är jämnt delbart med tolv (36 kap. 30 § första meningen SFB).
- Preliminär sjukersättning betalas ut med månadsbelopp. Dessa månadsbelopp ska avrundas nedåt till närmast hela krontal (37 kap. 11 § andra stycket SFB).
- Slutlig sjukersättning (37 kap. 12 § SFB) avrundas inte.

4.5.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att avrundningsreglerna enligt 36 kap. 30 § SFB också ska gälla för preliminär samt slutlig sjukersättning enligt 37 kap. 11 och 12 §§ SFB. Försäkringskassan anger som skäl för sitt förslag bland annat att nuvarande avrundningsregler medför att försäkrade i vissa fall blir återbetalningsskyldiga för högre belopp än vad som de facto har betalats ut. Detta uppges inträffa eftersom månadsbeloppen för den preliminära sjukersättningen avrundas nedåt till närmaste hela krontal, medan den slutliga sjukersättningen inte avrundas.

I de fall inkomsterna ryms inom fribeloppet, vilket alltså enligt regelverket ska innebära att storleken på sjukersättningen inte påverkas, kan nuvarande avrundningsregler ändå medföra att den försäkrade får utbetalning av mindre (preliminär) sjukersättning. Detta eftersom sjukersättning avrundas på annat sätt än preliminär sjukersättning.

Försäkringskassan anser att denna författningsändring skulle eliminera osäkerhet och frågor hos de försäkrade. Dessutom framförs att en stor del av avstämningen skulle kunna handläggas automatiskt med denna förändring. Försäkringskassan anger också att myndigheten inte kan se några skäl till att ha olika avrundningsregler för utbetalning av sjukersättning enligt 36 eller 37 kap. SFB.

4.5.3 Förslag om ändrade avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning

Regeringens förslag: När månadsbelopp för preliminär sjukersättning beräknas, ska det belopp för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste hela krontal som är jämnt delbart med tolv. Är det årliga beloppet av preliminär sjukersättning lägre än tolv kronor, faller ersättningen bort för den månad som beräkningen avser. Avrundningen ska i första hand göras på garantiersättningen enligt 35 kap. socialförsäkringsbalken.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 november 2013 och tillämpas på beslut om utbetalning av preliminär sjukersättning som ska göras från och med den 1 januari 2014.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Försäkringskassan är positiv till förslaget och har inga invändningar.

Skälen för regeringens förslag: I de fall inkomsterna ryms inom det så kallade fribeloppet kan nuvarande avrundningsregler medföra att den försäkrade får utbetalning av mindre (preliminär) sjukersättning. Detta trots att inkomster som ryms inom fribeloppet enligt regelverket inte ska påverka storleken på sjukersättningen.

Nuvarande avrundningsregler medför även att försäkrade i vissa fall blir återbetalningsskyldiga för högre belopp än vad de har fått utbetalt.

Regeringen ser behov av ändring av bestämmelserna om avrundning för utbetalning av preliminär sjukersättning enligt 37 kap. 11 § SFB. Både preliminär sjukersättning och sjukersättning enligt 36 kap. SFB beräknas och betalas ut i form av månadsbelopp, men har olika avrundningsregler. När försäkrade har inkomster som ryms inom fribeloppet, kan det således medföra att den försäkrade får utbetalning av mindre preliminär sjukersättning. Detta trots att han eller hon ska ha samma ersättning som tidigare, eftersom inkomster inom fribeloppet inte ska påverka storleken på ersättningen.

Regeringen föreslår således att avrundningsreglerna enligt 36 kap. 30 § SFB också ska gälla för preliminär sjukersättning enligt 37 kap. 11 § SFB. Regeringen bedömer att det inte behövs någon ändring av bestämmelserna om avrundning för utbetalning av slutlig sjukersättning enligt 37 kap. 12 § SFB. Skälet till detta är att den slutliga sjukersättningen, till skillnad från sjukersättning enligt 36 kap. SFB och preliminär sjukersättning enligt 37 kap. 11 § SFB, inte ska betalas ut i form av månadsbelopp.

Förslaget föranleder ändringar i 37 kap. 11 § SFB.

Bestämmelsen innebär en förenkling för såväl Försäkringskassan som de försäkrade. Ur handläggningssynpunkt bör den träda i kraft redan den 1 november 2013. Bestämmelsen ska dock tillämpas på beslut om utbetalning av preliminär sjukersättning som ska göras från och med den 1 januari 2014.

4.6 Sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör

Prop. 2012/13:169

4.6.1 Gällande regelverk

Arbetskadelivränta lämnas till en försäkrad som till följd av en arbetskada har fått sin förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete nedsatt med minst en femtondel. Nedsättningen ska antas bestå under minst ett år (se 41 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Genom bestämmelser i 43 kap. 8 § och 44 kap. 3 § SFB blir dessa bestämmelser också tillämpliga inom det statliga personskadeskyddet och vid krigsskadeersättning till sjömän.

Livräntan lämnas med så stor andel av livränteunderlaget som motsvarar nedsättningen av förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete (se 41 kap. 8 § SFB).

Livränteunderlaget motsvarar i normalfallet den sjukpenninggrundande inkomsten från den tidpunkt då arbetskadelivräntan första gången lämnas (se 41 kap. 11 § SFB).

När en arbetskadelivränta börjar löpa tillämpas bestämmelserna om sjukpenninggrundande inkomst i 25 och 26 kap. SFB.

Sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete (se 25 kap. 2 § SFB). Den sjukpenninggrundande inkomsten kan i vissa fall skyddas då den försäkrade gör avbrott i sitt arbete av vissa skäl som närmare framgår av 26 kap. 11–18 §§ SFB. Skyddet innebär att den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst i vissa situationer, för tid då avbrott från arbetet görs, kan beräknas med utgångspunkt i förhållandena närmast före avbrottet, om den sjukpenninggrundande inkomsten då blir högre än om den hade beräknats med utgångspunkt i förhållandena under avbrottet (se 26 kap. 9 § SFB). Arbetskadelivränta kan inte anses som inkomst av eget arbete och att få arbetskadelivränta är inte en sådan situation som enligt 26 kap. SFB innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten är skyddad.

En ändring av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten ska gälla från och med den dag då anledning till ändringen uppkom (se 26 kap. 6 § SFB). Detta innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten från och med den tidpunkt en försäkrad beviljas en arbetskadelivränta utgörs av de inkomster som den försäkrade, trots skadan, kan skaffa sig genom eget arbete.

Det finns även andra situationer då den sjukpenninggrundande inkomsten ändras på liknande sätt, t.ex. när en sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljas (se 26 kap. 7 § SFB).

När en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning upphör, kan den försäkrade återfå den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade hade omedelbart före det att den aktuella förmånen beviljades. Om den försäkrade har haft sjukersättning eller aktivitetsersättning under minst ett år räknas den tidigare sjukpenninggrundande inkomsten om med hänsyn till den procentuella förändring som skett av det allmänna prisläget under den tid den försäkrade fått sjukersättning eller aktivitetsersättning. Möjligheten att återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst finns bara fram till 65 års ålder (se 26 kap. 22 a § SFB).

4.6.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att en försäkrad som fått arbetsskadelivränta ska kunna återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst då arbetsskadelivräntan upphör. Skyddet bör motsvara det som finns vid sjukersättning och aktivitetsersättning.

Försäkringskassan framför att det i första hand är två situationer då detta skydd behövs:

1. När den försäkrade är arbetslös när livräntan upphör.
2. När den försäkrade är fortsatt arbetsförmögen, men nedsättningen av arbetsförmågan inte längre anses bero på arbetsskada.

4.6.3 Förslag om sjukpenninggrundande inkomst när en period med livränta upphör

Regeringens förslag: Vid utgången av en period, då en försäkrad har fått livränta till följd av en arbetsskada eller skada enligt det statliga personskadeskyddet eller krigsskadeersättning till sjömän, ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt när livräntan började lämnas ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om med förändringen av konsumentprisindex för varje helt år som har förflutit. Denna bestämmelse ska gälla längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år. Detta ska även gälla då en period med sjukersättning upphör. Om livränta har lämnats till följd av arbetsskada som inträffat tidigast den månad då den försäkrade fyllde 65 år, gäller bestämmelserna om återfående av sjukpenninggrundande inkomst längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 67 år.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014. De nya bestämmelserna om återfående av sjukpenninggrundande inkomst när en försäkrad tidigare har fått livränta tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december 2013 har fått livränta till följd av arbetsskada eller skada enligt det statliga personskadeskyddet eller krigsskadeersättning till sjömän.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som yttrat sig om förslaget tillstyrker det.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsskadelivränta beviljas om en försäkrad till följd av en arbetsskada fått sin förmåga att skaffa sig inkomst nedsatt med minst en femtondel. I samband med att en livränta beviljas bestäms den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst till den inkomst den försäkrade kan skaffa sig trots skadan.

Före den 1 juli 2008 var det vanligt att den som beviljades livränta också var berättigad till tidsbegränsad sjukersättning. Även när sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljas beräknas den sjukpenninggrundande inkomsten om. Om den försäkrade har en sjukpenninggrundande

dande inkomst baserad på ett heltidsarbete och beviljas en halv sjukersättning, sänks den sjukpenninggrundande inkomsten till hälften.

Om den försäkrade efter en period med aktivitetsersättning eller sjukersättning återfår arbetsförmågan och förmånen upphör helt eller delvis, kan den försäkrade återfå sin tidigare sjukpenninggrundande inkomst, som då även räknas om med hänsyn till den procentuella förändringen av det allmänna prisläget under den tid förmånen har lämnats.

Någon motsvarande bestämmelse finns inte beträffande livränta. I de flesta fall har den försäkrade som återfått arbetsförmåga haft en anställning och den sjukpenninggrundande inkomsten har då bestämts utifrån inkomsten av detta arbete. I andra fall har den försäkrade tidigare ofta haft både en tidsbegränsad sjukersättning och en livränta och därmed kunnat återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst.

Sedan avskaffandet av den tidsbegränsade sjukersättningen är det mer vanligt förekommande att en försäkrad får livränta utan att samtidigt vara beviljad sjukersättning. Det finns därför skäl att införa ett skydd även för den som endast beviljats livränta.

Möjligheten att återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst är, vid upphörande av sjukersättning, begränsad till tid före 65 års ålder. Detta bör även gälla då en arbetsskadelivränta upphör. Avsikten med begränsningen är att skyddet ska finnas fram till den tidpunkt från och med den då garantipension inom ålderspensionen kan beviljas. Regeln har dock fått en otydlig utformning. Regeringen föreslår därför att det tydliggörs att möjligheten att återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst ska gälla längst till och med månaden före den när en försäkrad fyller 65 år.

Livränta kan i vissa fall beviljas för tid fram till och med månaden före den då den försäkrade fyller 67 år. Detta gäller om skadan har inträffat senast den månad den försäkrade fyller 65 år. Det är knappast troligt att det mer än i något enstaka fall blir aktuellt att en livränta upphör av annan anledning än begränsningen av förmånstiden efter 65 år, men regeringen anser ändå att möjligheten att återfå tidigare sjukpenninggrundande inkomst ska utsträckas i dessa fall.

Det är viktigt att komma ihåg att bestämmelsen endast ger rätt att återfå den sjukpenninggrundande inkomsten. För att denna sedan ska vara skyddad gäller de regler som finns för detta skydd i 26 kap. SFB. Dessa regler innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten är skyddad vid vissa situationer. Som exempel på sådana situationer kan nämnas att den försäkrade får sjukpenning eller rehabiliteringspenning eller är arbetsökande vid Arbetsförmedlingen och söker arbete som motsvarar den omfattning som den sjukpenninggrundande inkomsten har grundats på.

När en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning upphör kan den sjukpenninggrundande inkomsten som en försäkrad återfått – i normalfallet – inte ligga till grund för utbetalning av sjukpenning under de tre första kalendermånaderna efter det att sjukersättningen eller aktivitetsersättningen har upphört (se 27 kap. 35 a § SFB). Regeringen gör bedömningen att en arbetsskada inte bör medföra att en försäkrad löper risk att förlora ersättning som han eller hon annars hade kunnat få. Någon motsvarande begränsning föreslås därför inte vad avser livränta.

De regler som nu föreslås beträffande den som har haft en arbetsskadelivränta bör också gälla inom det statliga personskadeskyddet och vid krigsskadeersättning till sjömän.

Det aktuella förslaget föranleder ändringar i 26 kap. 22 a § SFB och vidare föreslås en ny paragraf, 26 kap. 22 b §, i denna balk.

Bestämmelserna är gynnsamma för de försäkrade och bör därför träda i kraft den 1 januari 2014. De nya bestämmelserna om återfående av sjukpenninggrundande inkomst när en försäkrad tidigare har fått livränta bör tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2013 har fått livränta till följd av arbetsskada eller skada enligt det statliga personskadeskyddet eller krigsskadeersättning till sjömän.

4.7 Bevilja bostadstillägg retroaktivt

4.7.1 Gällande regelverk

Den som har sjukersättning eller aktivitetsersättning kan, beroende på hur stora inkomster han eller hon har, också få bostadstillägg (101 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB). Bostadstillägget lämnas från och med den månad som anges i ansökan, men kan beviljas retroaktivt för högst tre månader före ansökningsmånaden (101 kap. 10 § SFB). Även sjukersättning och aktivitetsersättning kan beviljas retroaktivt för högst tre månader före ansökningsmånaden (33 kap. 14 § SFB).

4.7.2 Försäkringskassans förslag

Försäkringskassan föreslår att den som har beviljats sjukersättning eller aktivitetsersättning också ska kunna beviljas bostadstillägg från samma månad. Regeln föreslås gälla under förutsättning att ansökan om bostadstillägg kommer in senast månaden efter den månad när beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades.

I de fall en försäkrad lämnar in ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning och bostadstillägg samma månad, kan han eller hon, med nuvarande regelverk, beviljas bostadstillägg från och med samma månad som sjukersättningen eller aktivitetsersättningen beviljas från. Försäkringskassan konstaterar att det av olika anledningar dock händer att försäkrade inte tar till sig informationen om bostadstillägg. Det medför ofta att den försäkrade ansöker om bostadstillägg först efter det att han eller hon har fått beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning. I dessa fall kan det ha gått mer än tre månader räknat från och med den månad då sjukersättningen eller aktivitetsersättningen beviljades, vilket alltså medför att den försäkrade går miste om bostadstillägget för en eller flera månader. Försäkringskassan konstaterar att detta kan leda till flertalet kontakter mellan den försäkrade och Försäkringskassan, samt att den försäkrade begär omprövning av beslutet om bostadstillägg. Försäkringskassan framför att det är en mindre del av de försäkrade som underlåter att ansöka i sådan tid att förmånen kan lämnas från och med samma månad som sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats för. För dessa personer kan dock konsekvenserna bli stora, eftersom bostadstillägget

ofta är en viktig del av deras inkomst. Det är också en grupp som kan ha svårt för att ta till sig information och få iväg en ansökan.

Försäkringskassan anser dock att tiden för hur länge den försäkrade ska kunna vänta med ansökan bör begränsas. Därför föreslår myndigheten att ansökan om bostadstillägg ska göras senast månaden efter den då den försäkrade får beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning. Försäkringskassan anser inte att det är önskvärt att bostadstillägg ska kunna beviljas retroaktivt för flera år.

4.7.3 Förslag om att bevilja bostadstillägg retroaktivt

Regeringens förslag: Bostadstillägg ska kunna lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats efter ansökan, om en ansökan om bostadstillägg inkommit senast under månaden efter den som beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014 och tillämpas på beslut varigenom sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats för tid från och med ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Göteborg* utgår från att bestämmelsen också tar sikte på de fall där Försäkringskassan har avslagit en ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning, men domstolen bifaller överklagandet.

Försäkringskassan välkomnar förslaget, men anser att det kan förtydligas så att det framgår att ansökningsfristen även gäller i förhållande till den tidpunkt då domstolen avkunnat en dom om sjukersättning eller aktivitetsersättning, i den mån Försäkringskassans beslut ändras på ett sätt som påverkar rätten till och därmed möjligheten att ansöka om bostadstillägg. Försäkringskassan utgår från att det inte är nödvändigt att domen vunnit laga kraft, utan att utgångspunkt ska tas i den tidpunkt då domstolen avkunnat dom i målet.

Skälen för regeringens förslag: Av olika anledningar händer det att försäkrade inte tar till sig informationen om bostadstillägg. Detta kan medföra att den försäkrade går miste om bostadstillägget för en eller flera månader. Det är ett mindre antal försäkrade som missar att ansöka i tid. För dessa personer kan dock konsekvenserna bli stora, eftersom bostadstillägget ofta är en viktig del av deras inkomst. Detta är också en grupp försäkrade som kan ha svårt för att ta till sig information samt att skicka iväg en ansökan. Arbetsgruppen bedömer i sin promemoria att tiden för hur länge den försäkrade ska kunna vänta med att ansöka om bostadstillägg bör begränsas.

Regeringen instämmer i arbetsgruppens slutsatser. Dessutom konstaterar regeringen att ärenden avseende ansökan om sjukersättning och aktivitetsersättning ofta är utredningskrävande för Försäkringskassan och att handläggningstiden för dessa ärenden därför vanligtvis uppgår till några månader. För vissa försäkrade aktualiseras frågan om bostadstillägg först när de får beslut och utbetalning av sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta kan vara fallet även om Försäkringskassan sedan

Prop. 2012/13:169 tidigare har informerat den försäkrade om att bostadstillägg kan beviljas med som mest tre månaders retroaktiv tid. Vissa försäkrade kan således, trots att Försäkringskassan uppfyller serviceskyldigheten, komma att underlåta att ansöka om bostadstillägg i tid. Om de försäkrade lämnar in en ansökan om bostadstillägg först när beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning är fattat, kan det alltså medföra att de blir utan bostadstillägg för en eller flera månader.

Mot ovan angiven bakgrund föreslår regeringen att i de fall försäkrade har beviljats sjukersättning eller aktivitetsersättning efter ansökan (33 kap. 14 § första stycket SFB) och ansökan om bostadstillägg inkommit till Försäkringskassan senast under månaden efter den under vilken beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades, får bostadstillägg lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats. Detta förslag avser de fall då det behövs mer än tre månaders retroaktiv tid för ansökan om bostadstillägg, för att bostadstillägg ska kunna lämnas från samma månad som sjuk- eller aktivitetsersättning har beviljats från. Att ansökan om bostadstillägg i dessa fall, såsom arbetsgruppen föreslår, ska lämnas in senast månaden efter att beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning har fattats för att bostadstillägg ska kunna beviljas för längre tid tillbaka än tre månader, bedöms som en rimlig tidsbegränsning för denna undantagsregel.

Som *Förvaltningsrätten i Göteborg* anför i sitt remissvar, tar bestämmelsen också sikte på de fall där Försäkringskassan har avslagit en ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning, men där domstolen beslutar om rätt till sjukersättning eller aktivitetsersättning. Som *Försäkringskassan* vidare anför, bör i dessa fall utgångspunkt tas i den tidpunkt då domstolen meddelat dom i målet.

Förslaget leder till att en ny paragraf, 101 kap. 10 a §, föreslås i SFB. Vidare leder förslaget till följdändringar i 101 kap. 1 och 10 §§ samma balk.

Bestämmelsen är gynnande för de försäkrade och bör införas den 1 januari 2014.

4.8 Pensionsmyndighetens fordringshantering

4.8.1 Gällande regelverk

Särskilda regler gäller för Pensionsmyndighetens fordringshantering vid återkrav av för mycket utbetald ersättning. Fram till och med 2014 ska, när ett beslut om återkrav har fattats i ett ärende, den fortsatta handläggningen på grund av beslutet handhas av Försäkringskassan, även om återkravet avser en förmån som ska administreras av Pensionsmyndigheten (9 kap. 3 a § lagen [2010:111] om införande av socialförsäkringsbalken).

Pensionsmyndighetens fordringshantering utförs således i dag av Försäkringskassan. Vid bildandet av Pensionsmyndigheten fanns inte möjlighet för myndigheten att bygga upp egna rutiner för fordringshantering. Det var inte heller möjligt att på ett enkelt sätt skilja ut Pensionsmyndighetens fordringar ur den totala ärendestocken hos Försäkringskassan. Större delen av fordringshanteringen är oproblematiske ur ett förvaltnings-

rättsligt perspektiv att överlåta till en annan utförare, men en del av hanteringen kan klassas som myndighetsutövning, främst beslut om avdrag i förmån, så kallad kvittning. För att Försäkringskassan skulle kunna hantera Pensionsmyndighetens fordringar krävdes en lagändring i enlighet med regeringsformen 12 kap. 4 § som reglerar att en myndighet bara får lämna över uppgifter som innefattar myndighetsutövning om det finns lagstöd. Ett tidsbegränsat lagstöd för att låta Försäkringskassan hantera Pensionsmyndighetens fordringar infördes därför.

Pensionsmyndighetens fordringshantering utgörs av de åtgärder som ska vidtas efter det att ett beslut om återkrav har fattats. För Pensionsmyndighetens återkrav utför Försäkringskassan fordringshanteringen i sin helhet åt Pensionsmyndigheten. Det innebär att efter det att Pensionsmyndigheten har fattat ett beslut om återkrav lämnas ärendet över till Försäkringskassan som sedan ansvarar för den fortsatta handläggningen. Om återkravet inte betalas gör Försäkringskassan en utredning. Först görs en betalningsutredning för att utreda gäldenärens betalningsförmåga och bedöma vilken åtgärd som ska vidtas för att driva in fordran. Om gäldenären saknar betalningsförmåga tas beslut om att avbryta indrivningen, vilket innebär att skulden läggs för bevakning. Om betalningsförmåga finns, utreds om skulden kan kvittas. Det innebär att avdrag görs på framtida utbetalningar av förmåner som gäldenären får från Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Betalningsutredningen kan även resultera i att skulden drivs in via Kronofogden. Försäkringskassan får då ansöka om betalningsföreläggande för att få kravet verkställt av Kronofogdemyndigheten. Det är också möjligt för gäldenären att komma in med önskemål om avbetalningsplan eller frivilliga avdrag i utbetalningar. Det finns ingen särskild statistik för hur Pensionsmyndighetens fordringar hanteras, utan statistiken visar hur de båda myndigheternas gemensamma fordringsstock har hanterats:

- Avbruten indrivning (betalningsförmåga saknas): 63 %
- Kvittning genom avdrag i pågående utbetalning av förmåner: 20 %
- Inkassokrav och ev. indrivning av Kronofogdemyndigheten: 7 %
- Avbetalningsplan: 10 %

Inom fordringshanteringen är besluten om avdrag (främst kvittning men även eftergift och ackord) att betrakta som myndighetsutövning. Denna lagreglerade möjlighet för myndigheten att innehålla belopp vid utbetalning av en förmån för att sedan avräkna detta mot en fordran ger nämligen myndigheten befogenhet att ensidigt bestämma om en skyldighet för den enskilde. Ett tillfälligt lagstöd för att möjliggöra att Försäkringskassan utför myndighetsutövande uppgift åt Pensionsmyndigheten finns i lagen om införande av socialförsäkringsbalken och gäller till och med 2014. Därefter bör frågan få en långsiktig lösning. Ett beslut om lagändring bör tas i god tid före utgången av 2014 för att ge myndigheten goda planeringsförutsättningar.

Under 2012 fattades 17 726 beslut om återkrav hos Pensionsmyndigheten. De flesta avser felaktiga utbetalningar av bostadstillägg. Pensionsmyndigheten betalade 2,3 miljoner kronor för fordringshanteringen till Försäkringskassan för 2012.

4.8.2 Pensionsmyndighetens förslag

Pensionsmyndigheten föreslår att Försäkringskassan även efter 2014 ska fortsätta att sköta den handläggning som följer av Pensionsmyndighetens beslut om återkrav. Pensionsmyndigheten framhåller att denna lösning är mer kostnadseffektiv och innebär minskad risk för fel jämfört med övriga alternativ som myndigheten utrett.

Pensionsmyndigheten har utrett olika alternativ till lösningar för fordringshanteringen efter 2014.

Alternativet att låta Pensionsmyndigheten helt ta över alla delar av fordringshanteringen bedömer Pensionsmyndigheten inte som genomförbart till utgången av 2014. Pensionsmyndigheten bedömer det inte heller som ekonomiskt försvarbart. Försäkringskassan har i dag en enhet med över 100 medarbetare och utbyggda it-system och stödrutiner för hanteringen. Pensionsmyndighetens andel är cirka fyra procent av verksamheten. Det innebär därför stordriftsfördelar för Pensionsmyndigheten att låta Försäkringskassan utföra hela eller delar av fordringshanteringen. Det gäller inte minst eftersom Försäkringskassan har utvecklat it-system för hanteringen. Pensionsmyndigheten anser vidare att myndighetens fordringshantering är av så liten omfattning att det inte skulle vara lönsamt att utveckla ett eget it-system för detta och att hanteringen därför skulle behöva ske manuellt.

Ett annat alternativ är att Pensionsmyndigheten handlägger kvittningen, och därutöver även betalningsutredning, bevakning av förfalldagar m.m. Med ett sådant alternativ börjar Pensionsmyndigheten efter beslut om återkrav med att göra en betalningsutredning. Om återkravet bedöms kunna kvittas genom avdrag på kommande utbetalningar fattar Pensionsmyndigheten ett sådant beslut, vilket innebär att myndigheten själv ansvarar för myndighetsutövningen. Ärendet skickas därefter till Försäkringskassan för verkställande av kvittningsbeslutet, eftersom Försäkringskassan enligt avtal mellan myndigheterna hanterar Pensionsmyndighetens utbetalningar. Om betalningsutredningen inte resulterar i kvittning lämnar Pensionsmyndigheten över ärendet till Försäkringskassan, som får utreda om indrivningen ska avbrytas eller om ärendet ska skickas vidare till Kronofogdemyndigheten. Enligt Pensionsmyndighetens beräkningar skulle en övergång till en sådan lösning innebära ökade personalkostnader med ca 9 miljoner kronor för Pensionsmyndigheten. Pensionsmyndigheten betalar i dag 2,3 miljoner kronor till Försäkringskassan för hanteringen av fordringar. Med ovanstående lösning, där Försäkringskassan fortfarande utför en del av fordringshanteringen, bedömer Pensionsmyndigheten att betalningen till Försäkringskassan skulle minska till ca 2,0 miljoner kronor. Det innebär alltså totalt en årlig kostnadsökning om ca 8,7 miljoner kronor för Pensionsmyndigheten för att själv sköta fordringshanteringen. Den främsta förklaringen till detta är att hanteringen skulle övergå från att vara automatiserad till manuell. Pensionsmyndigheten beräknar att alternativet även skulle innebära ca 1 miljon kronor i engångskostnader för rekrytering och uppstart. Därtill kan Försäkringskassan få engångskostnader för övertalighet. Pensionsmyndigheten bedömer även att detta förslag innebär ökad risk för fördröjning och fel i ärendehanteringen på grund av den manuella överlämningen mellan myndigheterna.

Pensionsmyndigheten har även utrett ett alternativ där Pensionsmyndigheten endast handlägger den del som utgör myndighetsutövning, dvs. kvittningen. Det alternativet innebär dock flera manuella överlämningsfall mellan myndigheterna, med medföljande ytterligare risker för fördröjningar och fel i hanteringen.

Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan har uppgett att det inte finns någon förmånspecifik kompetens som kan ha betydelse för kvaliteten på handläggningen av fordringar. För fordringshanteringen krävs främst kompetens att utreda betalningsförmågan, och denna påverkas inte av myndighetens verksamhetsområde.

4.8.3 Förslag om Pensionsmyndighetens fordringshantering

Regeringens förslag: Efter det att ett beslut om återkrav har fattats av Pensionsmyndigheten i ett ärende ska den fortsatta handläggningen handhas av Försäkringskassan, även om återkravet avser en förmån som ska administreras av Pensionsmyndigheten.

Försäkringskassan får dock endast göra avdrag på ersättning som administreras av samma myndighet som fattat beslutet om återkrav.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Malmö, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten* påpekar att det finns en otydlighet i den ändrade paragrafen, 108 kap. 22 § SFB, vad gäller avgränsningen till att avdrag (kvittning) bara kan göras på ersättningar som betalas ut av samma myndighet som beslutar om återkravet. Därutöver anger även Förvaltningsrätten i Malmö att kvittningen inte behöver begränsas till att ske inom myndigheternas egna ersättningar, utan att det fortsatt bör vara möjligt för t.ex. Försäkringskassan att göra avdrag i ersättningar som betalas ut från Pensionsmyndigheten.

Kronofogdemyndigheten anför att en fortsatt hantering av fordringarna hos Försäkringskassan som innebär att den maskinella hanteringen kan fortsätta underlättar för Kronofogdemyndighetens arbete.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anser att myndigheten principiellt ska ha ansvar för sin egen myndighetsutövning, men att det kan finnas anledning att frågå principen.

Arbetsgruppen har i sin promemoria gjort en jämförelse av värdet av att ansvara för sin egen myndighetsutövning med de kostnadsökningar och riskerna för fel och fördröjningar som det skulle innebära om Pensionsmyndigheten tog hem hela eller delar av fordringshanteringen. Regeringen anser att arbetsgruppens förslag om att Försäkringskassan även fortsättningsvis ska hantera Pensionsmyndighetens fordringar är att föredra.

Med anledning av förslaget att Försäkringskassan fortsättningsvis även efter 2014 ska sköta den handläggning som följer av Pensionsmyndighetens beslut om återkrav och att en ny bestämmelse om detta nu föreslås i socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, 108 kap. 14 a §, anser regeringen att vissa följdändringar bör göras i 108 kap. 22 § SFB. Möjlig-

Prop. 2012/13:169 heten för Pensionsmyndigheten att göra avdrag på ersättning i vissa fall tas bort eftersom det nu föreslås att det är Försäkringskassan som ska sköta handläggningen efter ett beslut om återkrav. Vidare bör det förtydligas att i det fall beslutet om återkrav avser en ersättning som handläggs av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten får avdrag endast göras på ersättning som administreras av den myndigheten. Regeringen har förtydligt förslaget till ny lydelse av 108 kap. 22 § SFB efter synpunkterna från remissinstanserna. Regeringen delar dock inte synpunkten från *Förvaltningsrätten i Malmö* om att avdrag i ersättningar ska kunna göras mellan de två myndigheterna. Den nuvarande ordningen när detta är möjligt infördes när ålderspensionen och de pensionsrelaterade förmånerna handlades av Försäkringskassan. Regeringen anser att kvittningsrätten bör följa myndigheternas respektive ansvarsområde. Pensionsmyndigheten har även i sin skrivelse till regeringen med förslag om Pensionsmyndighetens fordringshantering anfört att den myndighetsöverskridande kvittningsrätten bör slopas för att ge en ökad tydlighet för pensionärerna.

Förslagen föranleder ändringar i 108 kap. 1 och 22 §§ samt en ny paragraf, 108 kap. 14 a § SFB.

De tidsbegränsade bestämmelserna om Pensionsmyndighetens fordringshantering gäller till och med utgången av 2014. Regeringens förslag bör därför träda i kraft den 1 januari 2015.

4.9 Avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav

4.9.1 Gällande regelverk

Försäkringskassan får enligt 108 kap. 22 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, göra avdrag på ersättning (kvittning) på grund av återkrav som har beslutats av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Försäkringskassan får dock endast göra avdrag för det belopp som har betalats ut för mycket – den del som avser upplupen ränta och eventuell avgift som hänförs till återkravet måste drivas in på annat sätt.

4.9.2 Förslag om avdrag för upplupen ränta och avgifter vid återkrav

Regeringens förslag: Bestämmelserna i 108 kap. 22 § socialförsäkringsbalken kompletteras på så sätt att avdrag även ska få göras för upplupen ränta och avgifter.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som kommenterat förslaget är samtliga positiva till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Avdragsbestämmelsen i 108 kap. 22 § socialförsäkringsbalken är utformad på ett sådant sätt att avdrag endast kan göras för det belopp som har utbetalats för mycket.

Det finns alltså i dag inte någon möjlighet för Försäkringskassan att vid en avräkning göra avdrag för eventuella räntor och avgifter som har förfallit till betalning. Om den återbetalningsskyldige inte betalar sin skuld frivilligt innebär detta att Försäkringskassan måste driva in den del av skulden som avser upplupen ränta och avgifter på vanligt sätt. Regeringen anser att detta inte är en tillfredsställande ordning. Avdrag bör i stället få göras för hela den skuld som den enskilde har. Ett sådant förfarande är administrativt praktiskt och det underlättar både för den återbetalningsskyldige och för Försäkringskassan om Försäkringskassan ges möjlighet att göra avdrag för såväl återkravsbeloppet som upplupen ränta och eventuell avgift. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse införs som ger Försäkringskassan möjlighet att även göra avdrag för upplupen ränta och eventuella avgifter.

Förslaget föranleder ändring i 108 kap. 22 § SFB.

Bestämmelsen bör träda i kraft den 1 januari 2015, dvs. samtidigt som övriga ändringar i 108 kap. 22 § och den föreslagna nya bestämmelsen i 108 kap. 14 a §.

4.10 Socialförsäkring under arbete vid svenska utlandsmyndigheter i EU- och EES-länder för lokalt anställd personal

Regeringens förslag: En person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet är inte försäkrad enligt socialförsäkringsbalken när det gäller denna anställning. En sådan person är inte heller att anse som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 november 2013. För de som omfattas av den svenska försäkringen den 31 oktober 2013 ska bestämmelserna dock tillämpas från och med den 1 januari 2014.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna instämmer i promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag: Förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen innehåller regler om i vilket land en person ska vara försäkrad för sociala trygghetsförmåner. Enligt huvudregeln i förordningen ska en person vara omfattad av reglerna i det land där han/hon förvärvsarbetar. Det finns emellertid regler om undantag från huvudregeln som innebär att man inte ska omfattas av lagstiftningen i det land där förvärvsarbetet utförs. Exempel på detta är när en arbetstagare sänds ut av sin arbetsgivare för att utföra arbete för dennes räkning i en annan medlemsstat och arbetet inte överstiger en period av två år. I detta fall kvarstår arbetstagaren i det sändande landets socialförsäkring och undantas från lagstiftningen i arbetslandet. Enligt förordningen ska också offentligt anställda personer undantas från huvudregeln att vara försäkrade i arbetslandet. För denna grupp finns emellertid ingen tidsgräns, som för utsända personer, utan de tillhör den sändande statens försäkring så länge arbetsförhållandet varar.

Försäkringskassan, som är den myndighet som beslutar i ärenden om tillhörighet till den svenska socialförsäkringen, har tolkat förordningen 883/2004 så att även lokalt anställd personal vid svenska beskickningar i andra EU- och EES-länder ska anses vara offentligt anställda och därmed omfattas av den svenska försäkringen under anställningen.

Förordningen (EG) nr 883/2004 innehåller regler som hänvisar till den nationella lagstiftningen och de definitioner som finns där. De nationella svenska reglerna om statsanställda innebär att en utsänd statsanställd person kan omfattas av den svenska lagstiftningen under hela utsändningstiden. Regeln förutsätter att det är fråga om en person som är anställd och sänds ut och berör därför inte personer som anställs lokalt på arbetsorten. Eftersom den svenska lagstiftningen saknar en uttrycklig åtskillnad mellan lokalt anställda och offentligt anställda i allmänhet är Försäkringskassans tolkning att lokalt anställda vid svenska utlandsmyndigheter i EU- och EES-länder ska omfattas av den svenska socialförsäkringen eftersom de faller under det generella begreppet offentligt anställda.

I detta sammanhang har den svenska tolkningen och tillämpningen av begreppet ”offentligt anställd” i förordningen vållat problem i samordningen med övriga medlemsstater eftersom andra medlemsstater gör en klar åtskillnad i sin lagstiftning vad gäller offentligt anställda och lokalt anställda. Lokalt anställda omfattas därför inte av lagstiftningen i den medlemsstat dit förvaltningen som anställt dem hör. De omfattas i stället av lagstiftningen i arbetslandet enligt huvudregeln i förordningen. Detta för med sig att lokalt anställd personal vid utländska beskickningar i Sverige (inklusive EU- och EES-ländernas beskickningar) också omfattas av den svenska socialförsäkringen eftersom de inte, enligt den utländska arbetsgivaren, anses vara offentligt anställda. Detsamma gäller även vid tillämpningen av förordningen (EG) nr 883/2004.

Försäkringskassans nuvarande tolkning av förordningen nr 883/2004 har också konsekvenser för utlandsmyndigheterna och de enskilda. Utlandsmyndigheterna har stora administrativa problem med nuvarande hantering som kräver kontakter både med Försäkringskassan och den enskilde vilket ofta innebär försenade utbetalningar. De lokalt anställdas försäkringssituation blir fragmentariskt eftersom denna personalkategori inte har någon anknytning till utlandsmyndighetens övriga välfärdsanordningar och hamnar på så sätt mellan olika system. Det är därför angeläget att koppla de lokalt anställdas socialförsäkring till arbetslandet och på så sätt även anpassa tillämpningen till den praxis som råder inom EU.

Försäkringskassans tillämpning har på grund av avsaknaden av särregler i den nationella lagstiftningen kommit att innebära en obalans i hur reglerna i EU- och EES-länderna tillämpas för den nu aktuella gruppen lokalt anställda. Det bör därför införas nationella regler som klargör på vilket sätt förordningen (EG) nr 883/2004 ska tillämpas i detta avseende.

Förslaget föranleder att en ny paragraf, 4 kap. 5 a §, införs i socialförsäkringsbalken, förkortad SFB.

Den nya bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 november 2013. Bestämmelsen bör dock tillämpas första gången från och med den 1 januari 2014 för de som vid utgången av oktober 2013 omfattas av SFB. För denna grupp föreslås övergångsregler som innebär att den som

vid ikraftträdandet är försäkrad enligt SFB, om han eller hon önskar det, efter anmälan till Försäkringskassan senast den 31 december 2013 får kvarstå i svensk försäkring längst till och med den 30 april 2020. Tidsperioden fram till den 30 april 2020 har valts med hänsyn till övergångsbestämmelsen som finns i förordningen 883/2004 (artikel 87.8). Övergångsbestämmelsen innebär att en person längst får behålla tidigare försäkringstillhörighet 10 år från det att förordningen 883/2004 började tillämpas, dvs. den 1 maj 2010.

4.11 Meddelande av beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng

4.11.1 Bakgrund

Pensionsmyndighetens beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng redovisas i det så kallade orange kuvertet. År 2012 skickades drygt 6,5 miljoner orange kuvert ut, varav ca 5,3 miljoner innehöll ett beslut.

I samband med utskicket av kuvertet gör Pensionsmyndigheten varje år en mätning där bland annat frågan ställs om de försäkrade skulle vilja få det orange kuvertet i elektronisk form i stället för i ett fysiskt brev. Mätningarna visar att andelen som vill få sitt orange kuvert i elektronisk form har ökat över åren och uppgick 2012 till 60 procent bland pensions-spararna och 40 procent bland pensionärerna.

För att möta de önskemål som finns hos pensions-sparare och pensionärer har Pensionsmyndigheten gjort innehållet i de orange kuverten tillgängligt i elektronisk form.

Pensionsmyndigheten är dock enligt 58 kap. 9 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, skyldig att lämna ett skriftligt beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng.

4.11.2 Förslag om meddelande av beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng

Regeringens förslag: Beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng ska, om den försäkrade begär det, meddelas på något annat sätt än skriftligen.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Pensionsmyndighetens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Pensionsmyndighetens förslag var dock att kravet att beslut om pensionsrätt, pensionsgrundande belopp och pensionspoäng måste meddelas skriftligen skulle tas bort.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. En remissinstans, *Datainspektionen*, tillstyrker inte förslaget. Datainspektionen ifrågasätter om åtkomst till ”mina sidor” via personlig kod utgör en tillräckligt hög säkerhetsnivå för de sekretessreglerade personuppgifterna. Inspektionen

Prop. 2012/13:169 skriver bland annat att det orange kuvertet innehåller vissa uppgifter som det gäller stark sekretess för och menar att åtkomst till dessa uppgifter ska föregås av så kallad stark autentisering, dvs. säkerställande av användarens identitet med en teknisk funktion som asymmetrisk kryptering (exempelvis e-legitimation), engångslösenord eller motsvarande. *Förvaltningsrätten i Göteborg* ställer sig positiv till de föreslagna ändringarna gällande beslut och information i elektronisk form.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med nuvarande bestämmelse om ett generellt skriftligt utskick av beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng var att det ansågs väsentligt att alla varje år nås av denna information och hur det påverkar den framtida pensionen. Detta för att öka förståelsen för sambandet mellan arbete och pension och för att öka möjligheten att göra rationella val om arbete och eventuellt behov av eget sparande. Med den teknik som då fanns var ett skriftligt utskick det rimliga sättet. Informationskanalerna har sedan dess utvecklats påtagligt och alltfler människor efterfrågar information i elektronisk form och störs snarast av pappersutskick som ändå finns tillgängligt elektroniskt. Efterfrågan på information i elektronisk form ökar också i samhället. Det är rimligt att så långt möjligt lämna information på sådant sätt som efterfrågas. Det finns också en positiv miljöaspekt av att minska antalet pappersutskick. Kostnaderna minskar också något.

Sammantaget anser regeringen att det finns skäl att lätta på kravet på skriftligt årligt beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng. Den nu föreslagna förändringen handlar om flexibilitet för formen för underrättelsen. Om den försäkrade begär det bör ett beslut kunna meddelas på något annat sätt än skriftligt. Det innebär ingen förändrad ambition om att alla ska nås av beslutet. Fortsatt är det alltså angeläget att alla människor årligen verkligen får tillgång till information om intjänad pensionsrätt och förutom beslutet också får en möjlighet att se sambandet mellan arbete och pension.

Datainspektionen har avstyrkt ett slopande av skriftligt utskick eftersom man anser att det bör vara en högre säkerhetsnivå än pinkod för den typ av uppgifter det här är fråga om. Datainspektionen ifrågasätter om åtkomst till de sekretessreglerade personuppgifterna via personlig kod utgör en tillräckligt hög säkerhetsnivå. Regeringen delar synen att åtkomsten till uppgifterna måste ha en hög säkerhetsnivå. Regeringens förslag handlar dock om en möjlighet att meddela beslut på annat sätt än genom brev. Formerna för detta svarar Pensionsmyndigheten för och regeringen förutsätter därvid att myndigheten ser till att det kommer att finnas en tillräckligt hög säkerhetsnivå för åtkomsten av dessa uppgifter.

Förslaget föranleder ändring i 58 kap. 9 § SFB.

Regeringen anser att eftersom det rör sig om förenklingar för såväl myndigheten som de försäkrade bör förslaget träda i kraft den 1 januari 2014.

4.12 Allmän ålderspension utan ansökan till den som omedelbart före 65-års månaden haft hel sjukersättning

4.12.1 Bakgrund

Fram till och med september 1988 krävdes att de försäkrade ansökte om ålderspension för att den skulle kunna beviljas. Från oktober 1988 infördes möjligheten att bevilja ålderspension utan ansökan i vissa fall, enligt 16 kap. 1 § i den nu upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Före övergången till det reformerade pensionssystemet kunde således allmän ålderspension, i vissa fall, beviljas utan ansökan från 65 års ålder. Det rörde sig bl.a. om personer som omedelbart före 65-års månaden hade hel förtidspension eller hel särskild efterlevandepension.

Den 1 januari 2003 avskaffades den fasta pensionsåldern. Av prop. 1997/98:151 s. 454 ff. framgår att avsikten med lagstiftningen avseende det reformerade pensionssystemet är att ge den enskilde möjlighet att inom vida gränser välja tidpunkt för pensioneringen. Det var därför inte lämpligt, enligt propositionen, att införa regler om att allmän ålderspension skulle beviljas utan ansökan vid 65 års ålder. I stället skulle en ansökan krävas in från den enskilde när han eller hon ville ta ut sin pension.

Kravet på ansökan avser fr.o.m. januari 2003 även personer som före 65 års ålder hade förtidspension (sjukersättning) eller särskild efterlevandepension. Detta motiverades med att det vid ansökan om garantipension sannolikt skulle kunna finnas situationer då uppgifter om bosättningsstider i Sverige, eventuella utländska försäkringsperioder och eventuella utländska pensioner kunde behöva hämtas in när ålderspension skulle beviljas.

För att motverka negativa konsekvenser som utebliven pension för någon månad som ansökningskravet i vissa fall skulle kunna innebära för den enskilde, föreslogs i Garantipension m.m. (prop. 1997:98/152), att allmän ålderspension skulle kunna betalas ut för tre månader före ansökan. Retroaktiviteten kom dock att avse enbart inkomstpension, tilläggs-pension och garantipension, däremot omfattades inte premiepension. För att motverka eventuella negativa konsekvenser infördes en utrednings-skyldighet för denna grupp i de fall någon inte ansökt om inkomstpension, tilläggs-pension eller garantipension månaden före 65-års månaden (se vidare avsnitt 4.13).

Nuvarande handläggning

Tre månader före 65-års månaden skickas ett brev med en ansökningsblankett om ålderspension till den som har sjukersättning och är bosatt i Sverige. I brevet finns även information om att sjukersättningen kommer att dras in från och med 65-års månaden. Den enskilde uppmanas också att ansöka om allmän ålderspension. Efter 30 dagar skickas en påmin-nelse ut om ansökan inte kommit in till myndigheten. Av kraven på ut-redningsskyldighet i 56 kap. 8 § SFB följer att myndigheten ska bevaka att ansökan kommer in om inte personen meddelar att pension inte önskas. Personer som har sjukersättning och är bosatta utomlands får där-

Prop. 2012/13:169 emot inget speciellt riktat brev. I stället får alla blivande 65-åringar som tjänat in pensionsrätt, och som myndigheten har adress till, en information om möjligheten att ansöka om allmän ålderspension. Ett sådant utskick görs två gånger per år.

Volymer

I december 2011 fanns det 32 111 personer med sjukersättning som hade fyllt 64 år. Av de 64-åringar som hade sjukersättning var det 22 960 personer som hade hel sjukersättning och som därmed skulle kunna vara aktuella för att beviljas allmän ålderspension utan ansökan.

4.12.2 Förslag om allmän ålderspension utan ansökan till den som omedelbart före 65-årsdagen haft hel sjukersättning

Regeringens förslag: Från och med den månad den försäkrade fyller 65 år får den försäkrade, om han eller hon omedelbart före sin 65-årsdag haft hel sjukersättning, beviljas allmän ålderspension utan ansökan.

De försäkrade som omfattas av detta förslag ska ges möjlighet att ansöka om efterlevandeskydd inom två månader efter det att beslutet om premiepension har fattats. Efterlevandeskyddet ska börja gälla vid ingången av den första månaden för vilken premiepensionen ska lämnas.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Pensionsmyndighetens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkringen* tillstyrker förslaget och *Försäkringskassan* ser positivt på det. Övriga remissinstanser har inget att erinra mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I gällande regler i 110 kap. 4 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, föreskrivs att den som vill begära en förmån måste ansöka om den skriftligen. Vad avser efterlevandeskydd inom premiepensionssystemet under pensionstiden gäller dessutom, enligt 91 kap. 3 § SFB, att ansökan måste göras i samband med att premiepension beviljas.

I SFB anges de undantag från ansökningskrav om allmän ålderspension som finns. I dag ges endast undantag för beviljande av tilläggspension. I 56 kap. 6 § SFB regleras att tilläggspension kan beviljas en person utan ansökan från och med den månad då personen har rätt till tilläggspension om denne redan uppbär inkomstpension. Regeringen föreslår att undantaget bör utökas till att även ge möjlighet att bevilja allmän ålderspension utan ansökan till en försäkrad som har haft hel sjukersättning omedelbart före 65-årsdagen.

Inom premiepensionssystemet finns en möjlighet att ansöka om efterlevandeskydd. Enligt dagens regler ska en sådan ansökan göras samtidigt med att pensionsspararen första gången begär att få ut premiepension. För att säkerställa att den försäkrade uppmärksammar möjligheten att

söka efterlevandeskydd, som inte kan sökas i efterhand, föreslår regeringen att 91 kap. 3 § SFB kompletteras. Möjlighet bör ges den pensionär som kan beviljas ålderspension utan ansökan att ansöka om efterlevandeskydd inom två månader efter det att beslutet om allmän ålderspension har fattats. En tidsgräns på två månader har valts med tanke på att omprövningstiden för beslut om ålderspension är två månader. När en pensionär som har fått sin allmänna ålderspension beviljad utan ansökan, får beslutet om ålderspension, framgår av beslutet att premiepensionen beviljats utan efterlevandeskydd. Den försäkrade har då möjlighet att inom tidsramen för omprövningstiden av beslut om ålderspension, dvs. inom två månader, retroaktivt ansöka om efterlevandeskydd. Efterlevandeskydd bör då gälla från och med den första månad för vilken premiepension lämnas. Det kan finnas en viss risk för moturval dvs. att personer med hög risk att bli i behov av skyddet i högre grad än andra ansöker om det som de två extra månaderna ger möjlighet till. Denna risk skulle kunna vara något förhöjd med tanke på att det här rör sig om försäkrade som har haft sjukersättning före det att allmän ålderspension beviljades. Regeringen bedömer dock denna riskökning som försumbar.

I förordningen (2009:1175) med vissa bemyndiganden för Pensionsmyndigheten anges vilka ytterligare föreskrifter som myndigheten får meddela för verkställigheten av bestämmelserna i SFB. Föreskrifterna bör närmare ange vilka som måste ansöka om ålderspension. Myndigheten kan till exempel behöva hämta in uppgifter om utländska försäkringsperioder eller utländsk pension för att kunna bevilja pension avseende försäkrade som bott utanför Sverige under viss del av sitt liv. Pensionsmyndigheten kan även behöva ha kontroll över ett sådant ärende eftersom myndigheten, i egenskap av kontaktinstitution, enligt EG-förordningen kan behöva avisera den andra medlemsstatens institution om bland annat datum för ansökan om svensk pension.

Regeringen delar Pensionsmyndighetens uppfattning att den föreslagna lagstiftningen endast bör avse försäkrade som haft hel sjukersättning före 65-årsdagen. En försäkrad som endast haft partiell sjukersättning har vanligtvis ett arbete och det är inte självklart att en sådan person vill sluta att arbeta vid 65 års ålder och ta ut hel ålderspension. En sådan person bör därför inte beviljas ålderspension utan ansökan utan bör i stället ges möjlighet att själv ta initiativ till att begära ålderspension från och med vilken tidpunkt han eller hon vill ta ut den.

Vad avser garantipensionen är pensionen beroende av den försäkrings-tid som en försäkrad varit bosatt i Sverige. Eftersom även sjukersättning i form av garantiersättning är beroende av uppgifter om bosättnings-tid finns det enligt 67 kap. 13 § SFB möjlighet att använda sig av redan utredd försäkringstid för sjukersättning. En pension beräknad på denna tid ska sedan jämföras med en pension beräknad på försäkringstid för allmän ålderspension.

Regeringen anser att de försäkrade som kommer att beviljas ålderspension utan ansökan måste få information från Pensionsmyndigheten före det att ålderspension beviljas. De som inte omfattas av förslaget, dvs. de försäkrade för vilka Pensionsmyndigheten inte har fullständiga uppgifter och de som har partiell sjukersättning, behöver informeras om att de måste ansöka om ålderspension.

Prop. 2012/13:169 Förslaget att de som har haft hel sjukersättning före sin 65-års månad kan beviljas allmän ålderspension utan ansökan leder till en effektivare handläggning men framför allt är det en förenkling för den försäkrade. Pensionen kommer att utbetalas från rätt månad och det finns ingen risk för att det blir ett glapp i utbetalningarna till följd av sen ansökan eller sen handläggning.

Förslaget föranleder ändringar i 56 kap. 4 a §, 91 kap. 3 och 7 §§ samt 110 kap. 6 § SFB.

Regeringen anser att eftersom förslaget rör förenklingar som gynnar såväl myndigheten som de försäkrade bör förslaget träda i kraft den 1 januari 2014.

4.13 Utredningsskyldighet i förhållande till den som inte tagit ut ålderspension

Regeringens förslag: Pensionsmyndigheten ska inte längre ha skyldighet att utreda om en försäkrad vill ta ut ålderspension i de fall en ansökan om ålderspension inte har lämnats in senast tre månader före den månad den försäkrade fyller 70 år.

Pensionsmyndigheten ska utreda om den försäkrade vill ta ut allmän ålderspension om han eller hon inte har ansökt om sådan pension månaden före den då han eller hon fyller 65 år och för den månaden har fått sjukersättning. Detta ska dock inte gälla i de fall den försäkrade får ålderspension beviljad utan ansökan.

Bestämmelsen ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Pensionsmyndighetens förslag: Regeringens förslag överensstämmer med Pensionsmyndighetens utom avseende utredningsskyldigheten vid 65 år där Pensionsmyndigheten föreslår att den helt slopas medan regeringen föreslår att den endast slopas för dem som har hel sjukersättning före den månad han eller hon fyller 65 år i de fall denne får sin ålderspension beviljad utan ansökan. Däremot anser regeringen att utredningsskyldigheten ska kvarstå för dem som inte kommer att beviljas ålderspension utan ansökan.

Remissinstanserna: *Inspektionen för socialförsäkringen* (ISF) har inget att invända mot att utredningsskyldigheten avskaffas för dem som tre månader före 70-årsdagen inte har ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension. ISF avstyrker däremot att utredningsskyldigheten avskaffas för dem som haft sjukersättning direkt före sin 65-årsdag, och som inte omfattas av förslaget om att bevilja allmän ålderspension utan ansökan. Övriga remissinstanser har inte yttrat sig specifikt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 56 kap. 8 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, har Pensionsmyndigheten en utredningsskyldighet för en person som är bosatt i Sverige och som inte ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension vid 70 års ålder. I prop. 1997/98:151 angav regeringen att som huvudregel skulle gälla att ålderspension senast skulle betalas ut från och med 70 års ålder. Utbetalning skulle emellertid alltid grundas på en ansökan från den enskilde. På grund av detta föreslog regeringen i nämnda proposition att en viss ut-

redningsskyldighet skulle föreligga för Försäkringskassan för en pensionsberättigad person som var inskriven i en försäkringskassa och som inte tre månader före ingången av den månad som personen fyller 70 år har ansökt om inkomst-, tillägg- eller garantipension. Försäkringskassan skulle då utreda om personen ville senarelägga sitt uttag av ålderspension ytterligare eller inte. Viss utredningsskyldighet infördes även vid 65 års ålder för personer som före den tidpunkten haft sjukersättning och inte ansökt om inkomst-, tillägg- eller garantipension. Pensionsmyndigheten föreslår att denna reglering upphävs både avseende utredningsskyldigheten vid 70 år och vid 65 år.

Den tidpunkt från vilken ålderspensionen börjar betalas ut har sedan det reformerade pensionssystemet trädde i full kraft, dvs. den 1 januari 2003, kommit att bli alltmer individuell. Åldern 70 år utgör inte längre en tidsmässigt bortre gräns mellan förvävsaktivitet och pension. Det kan därför ifrågasättas om ett lagrum som knyter utredningsskyldigheten till 70 års ålder fortfarande är lämpligt. Tilläggs pensionen ökar visserligen inte längre än till 70 års ålder, men reglerna för tilläggs pensionen har sitt ursprung i äldre bestämmelser och den pensionen utgör en för varje årskull allt mindre del av den totala pensionen. Inkomstpensionen, som i stället utgör en allt större del för varje årskull, fortsätter att öka utan åldersgräns för varje år som en person fortsätter att arbeta och väntar med uttaget av pension.

Med en ökande medellivslängd är det för samhället och pensionerna angeläget att arbetslivet förlängs. Alla kan inte jobba längre men för dem som kan och vill är det av vikt att vidta åtgärder i syfte att öka möjligheterna. En hämmande faktor är normer om tidpunkt för uttag av ålderspension. Uttag av ålderspension bör styras av personliga möjligheter och preferenser och styrande åldersgränser bör därför minimeras. Mot den bakgrunden och mot bakgrund av att medellivslängden sedan pensionsreformen har ökat med i genomsnitt cirka två år bör den nuvarande 70-årsgränsen som en gräns för när ålderspension senast bör tas ut omprövas. Regeringen anser i likhet med Pensionsmyndigheten att den generella utredningsskyldigheten bör tas bort för den som inte ansökt om sin pension minst tre månader före sin 70-årsdag.

Ett syfte med den nuvarande utredningsskyldigheten är att se till att de som är berättigade till ålderspension inte på felaktiga grunder går miste om sin rätt. Det skälet är alltså giltigt. Motivet för att nu slopa utredningsskyldigheten vid 70 år är att pensioneringen har blivit och bör vara mer flexibel och individuell än knuten till en viss ålder. Den nu föreslagna förändringen förändrar kraven på Pensionsmyndigheten. Den skarpa gränsen tas bort men myndigheten har alltså ett övergripande ansvar för att informera och bistå försäkrade. Förslaget innebär således att Pensionsmyndigheten i stället kan anpassa sin information utifrån, t.ex. om den försäkrade förvärsarbetar eller inte.

När det gäller 56 kap. 8 § SFB som avser personer som före 65-års månaden haft sjukersättning så infaller utredningsskyldigheten vid 65-års månaden i stället för vid 70-års månaden. I avsnitt 4.12 föreslår regeringen att en möjlighet införs att bevilja allmän ålderspension utan ansökan för de personer som haft hel sjukersättning före 65-års månaden. Behovet av en utredningsskyldighet vid 65 år upphör därför för denna grupp. Förslaget innebär en möjlighet att bevilja ålderspension utan an-

Prop. 2012/13:169 sökan men alla kommer inte att kunna beviljas ålderspension utan ansökan. I likhet med *Inspektionen för socialförsäkringen*, som avstyrker förslaget i denna del, anser regeringen att utredningsskyldigheten för dem som haft sjukersättning men inte kunnat beviljas hel ålderspension och inte heller ansökt om ålderspension ska finnas kvar. Det är enligt regeringen rimligt att anta att den som haft hel sjukersättning saknar möjlighet att försörja sig genom eget arbete och därför annat än i rena undantagsfall vill ha sin ålderspension. De som omedelbart före 65 år haft partiell sjukersättning har definitionsmässigt visserligen en arbetsförmåga, vilket skulle kunna innebära att man vill fortsätta nyttja den efter 65 år. Regeringen bedömer dock att det är en tydlig minoritet, dessutom torde det i de fallen nästan undantagslöst vara så att en person med partiell sjukersättning åtminstone vill ta ut ålderspension i motsvarande uträkning. Regeringen anser således att utredningsskyldigheten vid 65 år bör finnas kvar för alla som omedelbart före 65 år haft sjukersättning till någon del, förutom de som beviljas ålderspension utan ansökan.

Förslaget föranleder ändring i 56 kap. 8 § SFB.

Regeringen anser att eftersom förslaget rör förenklingar som gynnar såväl myndigheten som de försäkrade bör förslaget träda i kraft den 1 januari 2014.

4.14 Bostadstillägg som understiger 25 kronor per månad

Regeringens förslag: Bostadstillägg ska betalas ut även om beloppet understiger 25 kronor per månad.

Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Pensionsmyndighetens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att erinra.

Skälen för regeringens förslag: Om bostadstillägget understiger 25 kronor per månad betalas det inte ut om det inte ingår särskilt bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd i beloppet. Särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd ska garantera att det belopp som betalas ut till en person sammantaget inte är lägre än nivån för normen för försörjningsbidrag och betalas därför alltid ut oavsett beloppets storlek.

En ansökan om bostadstillägg som kommer in till Pensionsmyndigheten eller Försäkringskassan resulterar alltid i ett beslut även om beloppet understiger 25 kronor per månad och därför inte kommer att betalas ut. Det finns i dag drygt 300 personer som beviljats bostadstillägg men där ingen utbetalning görs p.g.a. att månadsbeloppet är lägre än 25 kronor.

Bestämmelsen kan ibland få konsekvenser som är svåra att förklara för den enskilde. Exempelvis kan automatiska årsskiftesomräkningar av pensionen leda till att bostadstillägget dras in p.g.a. att pensionen höjs då inkomstindex eller prisbasbelopp har ökat. Personen får då ett beslut att

bostadstillägget dras in och att rätten till bostadstillägg upphör trots att det aldrig har betalats ut någonting.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att bostadstillägg betalas ut även när månadsbeloppet understiger 25 kronor.

Förslaget föranleder ändringar i 103 kap. 1 och 6 §§ SFB.

Regeringen anser att eftersom förslaget rör förenklingar som gynnar såväl myndigheten som de försäkrade ska förslaget träda i kraft 1 januari 2014.

5 Konsekvenser

5.1 Ekonomiska konsekvenser för sakanslagen

Förslaget om en generell möjlighet att lämna sjukpenning för sju dagar före anmälan (se avsnitt 4.1) beräknas knappast medföra mer än marginella kostnader då Försäkringskassan enligt praxis i de allra flesta fall redan accepterar några dagars försening med anmälan. Det bedöms inte heller att förslaget får konsekvenser för kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen.

Den förenklade bestämmelsen om sammanläggning av dagar i sjukperioder (se avsnitt 4.2) innebär att i ett antal sjukfall där dagar i nuläget läggs samman kommer en sådan sammanläggning inte att ske, utan den försäkrades arbetsförmåga prövas från början i rehabiliteringskedjan. I de allra flesta fall får detta ingen betydelse för sjukfallets längd, men i en del fall innebär det att sjukpenning kommer att betalas ut under något längre tid. Uppskattningsvis innebär detta att kostnaderna för sjukpenning ökar med drygt tre miljoner kronor per år.

Förslaget om att den som haft en livränta ska kunna återfå en tidigare sjukpenninggrundande inkomst (se avsnitt 4.6) är mycket svårt att beräkna. Möjligheten torde omfatta cirka 80 personer per år. Man kan dock anta att de flesta av dessa har en anställning och att deras sjukpenninggrundande inkomst i stället kommer att grundas på detta arbete. De försäkrade, vars arbetsskadelivränta inte förlängs på grund av att det inte bedöms att arbetsförmågan är nedsatt kommer knappast att få sjukpenning i stället för livränta. Hur många som till slut får ersättning till följd av förslaget är ovisst. Försäkringskassan har i sin skrivelse (dnr. S2011/11077/SF) gjort ett exempel på vilka kostnader det skulle bli om var fjärde person som kan återfå sjukpenninggrundande inkomst är helt sjukskriven under ett år och beräknat kostnaden till fyra miljoner kronor. Det är dock inte sannolikt att effekten skulle bli så stor utan exemplet anförs närmast för att visa att det rör sig om mycket små kostnadsökningar i förhållande till de totala kostnaderna för sjukpenning.

Den föreslagna ändringen om att bevilja bostadstillägg för retroaktiv tid (se avsnitt 4.7), innebär att bostadstillägg kan lämnas från samma månad som sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats, även när det avser tid som är tre månader före ansökningsmånaden för bostadstillägg. Dock ska ansökan ha inkommit till myndigheten senast månaden efter den under vilken beslut om sjukersättning eller aktivitetsersättning

Prop. 2012/13:169 fattades. Om detta förslag genomförs, bedöms sakanslaget påverkas med en marginell ökning. De ökade kostnaderna på sakanslaget beräknas till 1,5–3 miljoner kronor.

Förslagen om att kunna betala ut sjukpenning för tid före anmälan (se avsnitt 4.1) och att ta bort kravet på att vård av en närstående ska anmälas (se avsnitt 4.4) innebär mycket små kostnadsökningar då de innebär att ett fåtal försäkrade får ersättning för några dagar.

När det gäller förslaget om bostadstillägg som understiger 25 kronor per månad (se avsnitt 4.14), är det inte möjligt att bedöma hur stort bostadstillägg de 321 personer som i dag inte får bostadstillägg utbetalt pga. regeln har. Om alla dessa personer skulle få 24 kronor per månad blir totalkostnaden 95 000 kronor på årsbasis.

Övriga förslag bedöms inte ha några konsekvenser för sakanslagen.

5.2 Ekonomiska konsekvenser för förvaltningsanslagen

Förslaget att förenkla bestämmelsen om sammanläggning av dagar i olika sjukperioder bedöms ha störst betydelse för de administrativa kostnaderna. Genom förslaget behöver Försäkringskassan i de allra flesta fall inte kontakta försäkrade och arbetsgivare för att utröna om den försäkrade har arbetat eller inte. Bedömningen är att förslaget kommer att innebära en rationaliseringseffekt på cirka 18,5 miljoner kronor per år. Införandet av de nya bestämmelserna kan beräknas kosta cirka 200 000 kronor under 2014 och 100 000 kronor i avskrivningar årligen under fem år.

En generell möjlighet att lämna sjukpenning för sju dagar före anmälan beräknas medföra en minskad handläggningskostnad på cirka 1,5 miljoner kronor per år. Införandekostnaden beräknas till 1,2 miljoner kronor år 2014 och därefter kostnader för avskrivningar på cirka 100 000 kronor per år under fem år.

När det gäller att en försäkrad inte längre behöver anmäla vård av en svårt sjuk närstående beräknas det medföra minskade handläggningskostnader med 700 000 kronor per år. Införandekostnaden beräknas till cirka 1 miljon kronor.

Förslaget att den som har haft livränta ska kunna återfå tidigare sjukpenninggrundande inkomst beräknas inte påverka Försäkringskassans handläggning. Vissa mindre införandekostnader, 200 000 kronor, kan uppstå 2014.

Förslaget om ändrade avrundningsregler för preliminär sjukersättning (se avsnitt 4.5) kommer att innebära att fler ärenden kommer kunna hanteras maskinellt. Detta minskar de administrativa kostnaderna. Samtidigt krävs it-utveckling för att systemet ska göra annan avrundning. Den sammanlagda effekten bedöms bli att besparingar och kostnader i princip tar ut varandra.

Förslaget om att låta Försäkringskassan hantera Pensionsmyndighetens fordringar (se avsnitt 4.8) innebär att myndigheterna framöver använder sig av samma handläggningsprocess som i dag. Förslaget innebär därför inga ekonomiska konsekvenser för förvaltningsanslagen. Om handlägg-

ningen skulle läggas om till att i större utsträckning hanteras av Pensionsmyndigheten skulle myndighetens förvaltningskostnader däremot beräknas öka med 8,7 miljoner kronor per år, huvudsakligen till följd av ökad manuell hantering. Därtill skulle uppstartskostnader om 1 miljon kronor tillkomma.

Förslaget om möjlighet att välja bort pappersutskick av orange kuvert (se avsnitt 4.11) medför vissa införandekostnader. It-utveckling behövs för att kunna registrera avbeställningen av det fysiska orange kuvertet samt att meddela tidpunkt när det digitala kuvertet finns tillgängligt. Det innebär dock att färre fysiska orange kuvert behöver skickas ut, vilket innebär både kostnadsmässiga och miljömässiga besparingar.

När det gäller förslaget om allmän ålderspension utan ansökan till den som omedelbart före 65-årsdagen haft hel sjukersättning (se avsnitt 4.12), så innebär det minskade administrationskostnader i och med att färre ansökningar ska hanteras. Eftersom flertalet ärenden kan beviljas utan komplettering bidrar det också till att möjligheterna ökar till en mer automatisk hantering.

Förslaget om avdrag för upplupen ränta vid återkrav (se avsnitt 4.9) beräknas ha mycket små ekonomiska konsekvenser. Administrationen underlättas något.

Övriga förslag bedöms inte ha konsekvenser för förvaltningsanslagen.

5.3 Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha någon nämnvärd konsekvens för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Förslagen innebär att regler görs tydligare och att friktionen mellan myndigheterna och de försäkrade minskar, t.ex. genom att Försäkringskassan generellt accepterar sjukanmälan inom sju dagar eller att bostadstillägg kan beviljas retroaktivt för en längre period. Förslaget om sammanläggning av sjukperioder kan möjligen medföra något färre överklaganden.

Förslaget om att införa en distinktion mellan begreppet offentligt anställd och begreppet lokalt anställd personal i socialförsäkringsbalken vad avser tolkningen av förordningen (EG) nr 883/2004 (se avsnitt 4.10) är det enda av förslagen som har EU-anknytning. Genom förslaget anpassas tillämpningen av svenska regler till den praxis som gäller inom EU- och EES-länderna.

Inget av förslagen bedöms ha konsekvenser för företagens kostnader eller för jämställdheten.

Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

4 kap.**5 a §**

Paragrafen är ny. Första meningen i paragrafen, som anger att en person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet inte är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken när det gäller den anställningen, är endast ett förtydligande av vad som redan gäller enligt de allmänna bestämmelserna om försäkringsskyddet i 4 kap. 3 § och bestämmelserna om arbete i Sverige i 6 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, förkortad SFB. I andra meningen anges att en sådan person inte ska anses som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Denna nya bestämmelse har inte någon vidare innebörd än vad som nu avses i SFB.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.10.

26 kap.**22 a §**

Ändringen i *första stycket* innebär att efter det att en försäkrad under en period har fått livränta till följd av arbetsskada ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera perioder med livränta. Livräntan kan ha lämnats på grund av bestämmelserna i 41, 43 eller 44 kap. SFB. Möjligheten att på detta sätt återfå en tidigare gällande sjukpenninggrundande inkomst finns redan i dag, enligt bestämmelserna i detta stycke, för en försäkrad som helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning. Även en försäkrad som har fått livränta ska omfattas av de omräkningsbestämmelser som redan gäller för försäkrade som helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Genom ändringen i *andra stycket* förtydligas att möjligheten att återfå en sjukpenninggrundande inkomst gäller längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år. Detta gäller således även för de försäkrade som tidigare har fått livränta. För dessa försäkrade finns emellertid möjlighet att under vissa förutsättningar få tillbaka en sjukpenninggrundande inkomst även efter 65 års ålder, vilket regleras särskilt i 26 kap. 22 b §, (se författningskommentaren till denna paragraf).

Förslaget behandlas i avsnitt 4.6.

22 b §

Paragrafen är ny. I denna återfinns bestämmelser om under vilka förutsättningar en försäkrad som tidigare har fått livränta har möjlighet att återfå en sjukpenninggrundande inkomst efter 65 års ålder. Om livränta har lämnats till följd av arbetsskada som inträffat tidigast den månad då den försäkrade fyller 65 år, gäller bestämmelserna om möjligheten att återfå en sjukpenninggrundande inkomst längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 67 år.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.6.

27 kap.**17 §**

Genom ändringen i paragrafens *första mening* införs en möjlighet för Försäkringskassan att lämna sjukpenning under högst sju dagar före den dag då sjukfallet anmälts till myndigheten. Ändringen innebär således att bestämmelsen om att sjukpenning, enligt huvudregeln, inte får lämnas för tid innan anmälan om sjukdomsfallet har gjorts tas bort. Den *andra meningen* i paragrafen ändras inte. Emellertid är avsikten att den praxis som utvecklats kring hur denna undantagsregel kan tillämpas allttjämt ska bli gällande, fast då i förhållande till de fall som gäller längre tid tillbaka än sju dagar räknat från anmälan av sjukdomsfallet.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.1.

25 §

Ändringen i paragrafen är en följdändring till ändringen i 27 kap. 17 §. Ändringen innebär ingen förändring av när i ett sjukdomsfall nedsättningen av arbetsförmågan ska styrkas. I stället för att som i dag knyts detta till sjukanmälningsdagen knyts det till sjukperiodens första dag. Den försäkrade ska således styrka arbetsförmågans nedsättning på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter sjukperiodens första dag, alltså oavsett när sjukfallet har anmälts till Försäkringskassan.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.1.

51 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om när dagar i olika sjukperioder ska läggas samman vid beräkning av hur lång tid en försäkrad har haft nedsatt arbetsförmåga (rehabiliteringskedjan), har delats upp i *två nya stycken*, som innehåller ändrade regler för när sammanläggning av dagar i sjukperioder ska ske.

Enligt bestämmelserna i *första stycket* ska dagar i sjukperioder läggas samman om färre än 90 dagar har förflutit mellan sjukperioderna. Således behöver inte längre någon beräkning ske av hur många dagar en försäkrad har förvärvsarbetat mellan sjukperioderna.

Enligt bestämmelserna i *andra stycket* ska det vid beräkning av antalet dagar bortses från dagar under vilka den försäkrade har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion och fått aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Dessa bestämmelser avses kunna tillämpas även när en försäkrad är frånvarande från en aktivitet inom ramen för deltagandet i arbetslivsintroduktionen, t.ex. på grund av sjukdom och då får aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. När det ska beräknas antalet dagar mellan sjukperioderna bör således dagar då en försäkrad deltagit i arbetslivsintroduktion och fått aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning inte räknas med.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

30 kap.**13 §**

Punkten 5 i paragrafen tas bort. Det ska således inte längre finnas något krav på att en rehabiliteringsplan ska innehålla den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

11 §

Bestämmelserna i paragrafens *andra stycke* ändras. Ändringen innebär att de bestämmelser om avrundning som gäller vid utbetalning av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt 36 kap. 30 § nu även införs i förhållande till utbetalning av preliminär sjukersättning.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.5.

47 kap.

1 §

Ändringen i *andra stycket*, *andra strecksatsen* är en följdändring som föranleds av den ändrade paragrafen 47 kap. 7 § med rubriken Förlust av ersättning.

7 §

Genom ändringen i paragrafens *första mening* slopas kravet på en försäkrad som önskar närståendepenning att anmäla vård av en svårt sjuk närstående person. I stället införs bestämmelser om att en ansökan om närståendepenning ska göras inom tre månader från den dag ersättningen avser. Om så inte sker förlorar, enligt huvudregeln, den försäkrade rätten till närståendepenning för den dagen.

Andra meningen ändras på så sätt att ordet anmälan byts ut mot ansökan. Genom dessa bestämmelser får Försäkringskassan möjlighet att lämna närståendepenning under vissa omständigheter, trots att ansökan om denna förmån inte inkommit inom den föreskrivna tiden i första meningen. Närståendepenning ska enligt bestämmelserna kunna lämnas om det har funnits hinder för att ansöka inom tremånader från den dag ersättningen avser eller det finns särskilda skäl för att närståendepenning ändå bör lämnas. När det gäller tillämpningen av vad som ska anses utgöra hinder eller särskilda skäl bör vägledning kunna hämtas från nuvarande praxis vad avser underlåtenhet att anmäla vård av svårt sjuk närstående.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.4.

56 kap.

4 a §

Paragrafen är ny. Den nya bestämmelsen innebär att allmän ålderspension (inkomstpension, tilläggspension, premiepension samt garantipension) får lämnas till en försäkrad som omedelbart före 65-årsdagen har haft hel sjukersättning utan att han eller hon har ansökt om ålderspension. Begreppet ”får lämnas” innebär att det finns en valmöjlighet för Pensionsmyndigheten i vilka fall ålderspension bör beviljas utan ansökan. I vissa fall har myndigheten inte alla uppgifter som behövs för ett beslut och då behövs en ansökan. Det får ankomma på Pensionsmyndigheten att med stöd av förordningen (2009:1175) med vissa bemyndiganden för Pensionsmyndigheten meddela föreskrifter om i vilka fall en ansökan måste lämnas till myndigheten. Ålderspension enligt denna paragraf får dock inte lämnas för tid före den försäkrade fyller 65 år.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.12.

8 §

Ändringen i paragrafen innebär att Pensionsmyndigheten inte längre särskilt behöver utreda om en försäkrad, som inte har ansökt om inkomst-, tilläggs- eller garantipension tre månader före 70-årsdagen, vill ta ut sådan pension. Paragrafen ändras vidare på så sätt att pensionsförmånerna inkomst-, -tilläggs- eller garantipension byts ut mot begreppet allmän ålderspension. Anledningen till detta är att det nu bara är en myndighet, Pensionsmyndigheten, som handhar alla delar av den allmänna ålderspensionen.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.13.

58 kap.**9 §**

Ändringen i paragrafens *andra stycke* innebär att Pensionsmyndigheten ges möjlighet att underrätta den enskilde om myndighetens beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng på något annat sätt än skriftligen. En förutsättning härför är emellertid att det sker på den försäkrades begäran.

Ändringen i *tredje stycket* är en följd av ändringen i *andra stycket*.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.11.

91 kap.**3 §**

I paragrafen införs ett nytt *andra stycke* som en följd av den nya bestämmelsen i 56 kap. 4 a § om att allmän ålderspension får lämnas utan ansökan i vissa fall. I de fall som det innebär att premiepension ska beviljas kan det göras utan hänsynstagande till den enskildes önskemål om ett efterlevandeskydd till den pensionen. Den nya bestämmelsen i förevarande paragraf innebär att pensionstagaren ges möjlighet att senast två månader efter det att beslutet om premiepensionen har fattats kunna lämna in en ansökan om efterlevandeskydd. Nuvarande *andra stycke* blir paragrafens *tredje stycke*.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.12.

7 §

I paragrafen finns bestämmelser om när efterlevandeskyddet ska börja gälla. När efterlevandeskydd beviljas med stöd av den nya bestämmelsen i 3 § *andra stycket* ska skyddet börja gälla vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska lämnas till pensionsspararen, dvs. enligt samma regler som gäller för efterlevandeskydd enligt 3 § *första stycket*. *Första stycket* i förevarande paragraf ändras i enlighet härmed. I *andra stycket* ändras hänvisningen till 3 § *tredje stycket*.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.12.

101 kap.**1 §**

Ändringen i *andra stycket*, *femte strecksatsen*, är en följdändring som föranleds av införandet av den nya 101 kap. 10 a §.

10 §

Ändringen i paragrafen är en följdändring som föranleds av införandet av den nya 101 kap. 10 a §.

10 a §

Paragrafen är ny. Genom bestämmelserna införs ett undantag från bestämmelserna i 101 kap. 10 §, som reglerar att bostadstillägg kan lämnas retroaktivt, som längst, för tre månader tillbaka före ansökningsmånaden.

Bostadstillägg ska enligt bestämmelserna i *första stycket* lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats, vilket således kan vara en månad som infallit för längre tid sedan än tre månader. En förutsättning för att bostadstillägg ska kunna lämnas från och med den månad då sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats är dock att en ansökan om bostadstillägg inkommit till Försäkringskassan senast under månaden efter den under vilket beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades. Bestämmelserna avses också kunna tillämpas i det fall en domstol, efter överklagande, har beviljat en försäkrad sjukersättning eller aktivitetsersättning. En förutsättning för att bostadstillägg då ska kunna lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats är att en ansökan om bostadstillägg inkommit till Försäkringskassan senast under månaden efter den som domstolen fattat beslutet om att bevilja den försäkrade sjukersättning eller aktivitetsersättning. Domstolens dom behöver inte ha vunnit laga kraft.

Av bestämmelserna i *andra stycket* framgår att bestämmelserna i första stycket om möjligheten för en försäkrad att få bostadstillägg för längre tid tillbaka än tre månader endast gäller i det fall då sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats efter ansökan.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.7.

103 kap.

1 §

Ändringen i paragrafen är en följd av att 6 § upphävs.

6 §

Paragrafen upphävs, vilket innebär att bostadstillägg alltid betalas ut, även vid små belopp som understiger 25 kronor per månad.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.14.

108 kap.

1 §

Ändringen i paragrafen är en följdändring som föranleds av den nya paragrafen 14 a § med rubriken Verkställighet m.m. av beslut om återkrav.

14 a §

Paragrafen är ny och reglerar att det är Försäkringskassan som ska sköta den handläggning som följer av ett beslut om återkrav, även i de fall det är Pensionsmyndigheten som har fattat beslutet om återkrav. Den handläggning som avses är de verkställighetsåtgärder och beslut enligt övriga

bestämmelser i 108 kap., såsom kvittningar, ränteuttag m.m., som kan behövas för att det återkrävda beloppet ska bli reglerat.

Regleringen av vilken myndighet som ska vara handläggande i de aktuella avseendena tillkom i samband med inrättandet av Pensionsmyndigheten den 1 januari 2010, där bestämmelsen infördes i 2 § lagen (2009:986) med anledning av inrättande av Pensionsmyndigheten. Bestämmelsen var reglerad i tiden till att gälla endast under åren 2010 och 2011. När nämnda lag upphävdes i samband med socialförsäkringsbalkens ikraftträdande den 1 januari 2011, införlivades bestämmelsen i 9 kap. 3 a § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken. Bestämmelsens giltighetstid har sedermera förlängts till och med år 2014.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.8.

22 §

Som en konsekvens av den nya paragrafen 14 a § ändras paragrafen på så sätt att möjligheten för Pensionsmyndigheten att göra avdrag på en ersättning tas bort. Det är således endast Försäkringskassan som fortsättningsvis får göra sådana avdrag. Vidare anges att avdrag endast får göras på ersättning som administreras av samma myndighet som fattat beslutet. Den hittillsvarande möjligheten för Försäkringskassan att göra avdrag för en skuld till Försäkringskassan på en ersättning som administreras av Pensionsmyndigheten upphör således, liksom i den motsatta situationen.

Enligt hittillsvarande bestämmelser kan avdrag endast göras för det belopp som har utgetts för mycket. Nu införs i paragrafen en bestämmelse som möjliggör för Försäkringskassan att göra avdrag för hela den skuld som den enskilde har, dvs. även för upplupen ränta och eventuella avgifter.

Förslagen behandlas i avsnitten 4.8 och 4.9.

110 kap.

6 §

Ändringen i tredje stycket är en följd av den nya bestämmelsen i 56 kap. 4 a §.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.12.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda ikraft den 1 november 2013 i fråga om 4 kap. 5 a § och 37 kap. 11 §, den 1 januari 2015 i fråga om 108 kap. 1, 14 a och 22 §§ samt i övrigt den 1 januari 2014.

Av *punkten 2* framgår att den nya bestämmelsen i 4 kap. 5 a § ska tillämpas först från och med den 1 januari 2014 i de fall som avses i *punkten 3*. Detta innebär att för den som anställs efter ikraftträdandet den 1 november 2013 gäller de nya bestämmelserna direkt.

Enligt *punkten 3* kan den som vid ikraftträdandet omfattas av socialförsäkringsbalken med stöd av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, få kvarstå i svensk försäkring längst till och med den 30 april 2020. Tidpunkten har valts med hänsyn till övergångsbestämmelserna i förordningen 883/2004 (artikel 87.8) som

Prop. 2012/13:169 började tillämpas den 1 maj 2010. Övergångsbestämmelsen innebär att en person längst får behålla tidigare försäkringsstillhörighet 10 år från det att förordningen började tillämpas. Detta innebär således att en försäkrad kan välja om han eller hon under en övergångsperiod fortsatt vill omfattas av socialförsäkringsbalken. En anmälan om detta måste dock göras till Försäkringskassan och ska ha inkommit dit senast den 31 december 2013. Inget hinder finns för den som har gjort en sådan anmälan att senare anmäla till Försäkringskassan att han eller hon inte längre önskar vara omfattad av socialförsäkringsbalken när det gäller anställningen som lokalt anställd.

Av *punkten 4* framgår att de nya bestämmelserna om att försäkrade vid utgången av en period med livränta har möjlighet att återfå en sjukpenninggrundande inkomst, tillämpas första gången för sådana försäkrade som vid utgången av december månad 2013 har fått livränta enligt 41, 43 eller 44 kap. socialförsäkringsbalken.

Enligt *punkten 5* får vid tillämpningen av de nya bestämmelserna om anmälan i 27 kap. 17 § första meningen även beaktas dagar som infallit före ikraftträdandet. Om en försäkrad således anmäler ett sjukdomsfall den 2 januari 2014 som har påbörjats den 28 december 2013 ska sjukpenning kunna lämnas enligt de nya bestämmelserna från och med den 28 december 2013.

Av bestämmelserna i *punkten 6* följer att även i det fall sjukperiodens första dag har infallit före den 1 januari 2014, räknas tiden från och med när den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom från den dagen.

Enligt *punkten 7* ska sammanläggning av dagar i sjukperioder göras enligt de nya bestämmelserna om detta första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. När en bedömning sedan ska göras av om dagar i denna sjukperiod ska läggas samman med dagar i en tidigare sjukperiod ska sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet kunna beaktas.

De nya bestämmelserna om avrundning som gäller vid utbetalning av preliminär sjukersättning föreslås träda i kraft den 1 november 2013. Av *punkten 8* följer att Försäkringskassan har möjlighet att från och med detta datum fatta beslut om preliminär sjukersättning enligt de nya bestämmelserna avseende utbetalning av denna förmån från och med den 1 januari 2014.

Bestämmelserna i *punkten 9* innebär att även i det fall en försäkrad inte har anmält vård som har påbörjats före ikraftträdandet, ska närstående-
penning ändå kunna lämnas enligt de nya bestämmelserna för denna vård. Om anmälan av vården gjorts före ikraftträdandet gäller således alltfjämt äldre bestämmelser.

Av *punkten 10* framgår att de nya bestämmelserna om att bostadstillägg ska kunna lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljas, tillämpas första gången på beslut varigenom sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats för tid från och med den 1 januari 2014. Detta innebär t.ex. att om ett beslut fattas den 1 april 2014 om att en försäkrad har rätt till sjukersättning från och med den 1 december 2013 och den försäkrade senast under maj månad 2014 ansöker om bostadstillägg, kan bostadstillägg lämnas för tid från och

med den 1 januari 2014, naturligtvis under förutsättning att även andra Prop. 2012/13:169
förutsättningar för att denna förmån ska lämnas är uppfyllda.

Sammanfattning av promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndigheten lämnar i promemorian tio olika förslag till regeländringar i socialförsäkringsbalken och i förordningen (1962:521) om frivillig Pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten. Syftet med förslagen är dels att förenkla för berörda pensionssparare och pensionärer, dels att ge en mer kostnadseffektiv handläggning.

Av de tio förslag som tas upp i promemorian har tre förslag tagits upp i denna proposition. Det första förslaget är att införa möjligheten för pensionssparare och pensionärer att få beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng elektroniskt i stället för skriftligen (behandlas i avsnitt 4.11 i denna proposition). Det andra förslaget innebär att den som före sin 65-årsålder har haft hel sjukersättning ska kunna beviljas allmän ålderspension utan ansökan. Det gäller i de fall Pensionsmyndigheten har samtliga uppgifter som behövs för att bevilja pension i sina register. De som omfattas av förslaget föreslås dessutom ges möjlighet att till sin premiepension ansöka om efterlevandeskydd inom två månader efter det att allmän ålderspension beviljats (behandlas i avsnitt 4.12 i denna proposition). Pensionsmyndigheten föreslår även att kraven på myndigheten om viss utredningsskyldighet i samband med att en enskild i vissa fall inte tagit ut inkomst-, tilläggs- eller garantipension som finns i socialförsäkringsbalken tas bort (behandlas i avsnitt 4.13 i denna proposition).

De nya reglerna föreslås börja gälla 1 juli 2013.

Lagförslagen i promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten

Prop. 2012/13:169
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken
dels att 56 kap. 8 § ska upphöra att gälla,
dels att 58 kap. 9 §, 91 kap. 3 och 7 §§, samt 110 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att nuvarande 56 kap. 6 § ska betecknas 56 kap. 6 a §,
dels att det i balken ska införas ny paragraf, 56 kap. 6 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

56 kap.

6 §

Allmän ålderspension får lämnas utan ansökan om den försäkrade fick hel sjukersättning omedelbart före den månad han eller hon fyllde 65 år.

58 kap.

9 §

Om den försäkrade har debiterats slutlig skatt, ska underrättelse om Skatteverkets beslut om pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap, anges på beskedet om slutlig skatt. I annat fall ska underrättelse ske genom särskilt besked senast den 15 december fastställelseåret.

Den försäkrade ska *skriftligen* underrättas om Pensionsmyndighetens beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng enligt 60 och 61 kap. senast den 31 mars efter fastställelseåret.

Det ska framgå av en underrättelse enligt första eller andra stycket hur man begär omprövning av beslutet. *En* underrättelse behöver inte sändas till *den* som inte är bosatt i Sverige och vars adress är okänd.

Den försäkrade ska underrättas om Pensionsmyndighetens beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng enligt 60 och 61 kap. senast den 31 mars efter fastställelseåret.

Det ska framgå av en underrättelse enligt första eller andra stycket hur man begär omprövning av beslutet. *Har beslutande myndighet bestämt att underrättelse ska ske i skriftlig form* behöver *den* inte sändas till *en försäkrad* som inte är bosatt i Sverige och vars adress är okänd.

91 kap.
3 §

En ansökan om efterlevandeskydd under pensionstiden ska göras samtidigt med att pensionsspararen första gången begär att få ut premiepension.

Om pensionsspararen senare gifter sig eller inleder ett sådant samboförhållande som avses i 4 §, får ansökan göras inom tre månader från det att äktenskapet ingicks eller samboförhållandet inleddes. Detta gäller dock inte om pensionsspararen var gift eller sambo med samma person när spararen första gången begärde att få ut premiepension.

Om pensionsspararen beviljats premiepension utan ansökan enligt 56 kap. 6 § får ansökan om efterlevandeskydd göras inom två månader från Pensionsmyndighetens pensionsbeslut.

7 §

Efterlevandeskyddet börjar i fall som avses i 3 § första stycket gälla vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska lämnas till pensionsspararen.

Efterlevandeskyddet börjar i fall som avses i 3 § första och tredje styckena gälla vid ingången av den första månad för vilken premiepension ska lämnas till pensionsspararen.

I fall som avses i 3 § andra stycket börjar efterlevandeskyddet gälla vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Pensionsmyndigheten.

110 kap.
6 §

Ansökan behöver, trots det som föreskrivs i 4 §, inte göras om följande förmåner:

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i 15 kap. 6 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i 16 kap. 12 §.

2. Sjukpenning i fall som avses i 27 kap. 24 a § 3 eller där den försäkrade annars på grund av sjukdomen är förhindrad eller har synnerliga svårigheter att göra en ansökan.

3. Assistansersättning när kommunen har anmält till Försäkringskassan att det kan antas att den enskilde har rätt till sådan ersättning.

Om vårdbidrag eller handikappersättning har beviljats för begränsad tid får den tid för vilken förmånen ska lämnas förlängas utan att ansökan om detta har gjorts.

Ytterligare bestämmelser om att förmåner lämnas utan ansökan finns beträffande

1. sjukersättning och aktivitetsersättning i 36 kap. 25—27 §§,
2. tilläggspension i 56 kap. 6 §, 2. allmän ålderspension i 56 kap. 6 och 6 a §§,
3. änkepension i 77 kap. 13 §, 3. änkepension i 77 kap. 13 §,

och

4. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.

4. premiepension till efterlevande i 92 kap. 2 § första stycket.

Prop. 2012/13:169
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2013.

Förteckning över remissinstanser vad avser promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser samt i förordning (1962:521) om frivillig pensionsförsäkring hos Pensionsmyndigheten

Riksdagens ombudsmän – JO, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Göteborg, Datainspektionen, Justitiekanslern, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten, Finansinspektionen, Skatteverket, Sjunde AP-fonden, Statskontoret, Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges Pensionärsförbund, Svenska Kommunal Pensionärernas Förbund, Riksförbundet PensionärsGemenskap, Sveriges Pensionärers Riksförbund.

Sammanfattning av promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser

Prop. 2012/13:169
Bilaga 4

Pensionsmyndigheten lämnar i promemorian tre nya förslag till regeländringar i socialförsäkringsbalken. Av dessa har ett förslag tagits upp i denna proposition.

Pensionsmyndigheten föreslår att bostadstillägg som understiger 25 kronor ska betalas ut (förslaget behandlas i avsnitt 4.14 i denna proposition).

Den nya regeln föreslås börja gälla 1 juli 2013.

Förteckning över remissinstanser vad avser promemorian Framställning om ändringar i vissa av socialförsäkringsbalkens bestämmelser

Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Göteborg, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Finansinspektionen, Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges pensionärsförbund, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenska Kommunal Pensionärernas Förbund, Kalix kommun, Riksförbundet PensionärsGemenskap, Sveriges Pensionärs Riksförbund.

Sammanfattning av promemorian Vissa regelförenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet m.m.

Prop. 2012/13:169
Bilaga 6

Socialdepartementet lämnar i promemorian tio förslag till regelförenklningar inom socialförsäkringsområdet. Förslagen syftar till att förenkla den praktiska hanteringen av ärenden, både från medborgarnas och myndigheternas perspektiv. Propositionen innehåller även vissa andra materiella förslag.

I promemorian föreslås att sjukpenning ska kunna lämnas för upp till sju dagar före sjukanmälan till Försäkringskassan. Vidare föreslås att dagar i sjukperioder ska läggas samman om färre än 90 dagar har förflutit mellan perioderna. Rehabiliteringsplanen föreslås förenklas så tillvida att beräknad kostnad för ersättning under rehabiliteringstiden tas bort. Kravet på att skicka in anmälan om närståendepenning föreslås avskaffas. Avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning föreslås ändras så att de överensstämmer med reglerna för sjukersättning. I promemorian föreslås att den som fått livränta till följd av arbetsskada ska få tillbaka den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade hade före det att livräntan började utbetalas. Bostadstillägg till personer med sjukersättning och aktivitetsersättning föreslås kunna lämnas retroaktivt från och med den månad som sjuk- och aktivitetsersättning har beviljats. Pensionsmyndighetens fordringshantering föreslås även efter 2014 hanteras av Försäkringskassan. Avdrag på ersättning på grund av återkrav som beslutats av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten föreslås kunna göras även för ränta och avgifter. För lokalanställda vid svenska utlandsmyndigheter föreslås att dessa inte ska vara försäkrade enligt socialförsäkringsbalken.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2014, med ett par undantag. Förslaget om ändrade avrundningsregler vid utbetalning av preliminär sjukersättning föreslås träda i kraft den 1 november 2013. Förslaget om Pensionsmyndighetens fordringshantering samt möjligheten att göra avdrag för ränta och avgifter vid återkrav föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

Lagförslagen i promemorian Vissa regelförenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 26 kap. 22 a §, 27 kap. 17, 25 och 51 §§, 30 kap. 13 §, 37 kap. 11 §, 47 kap. 1 och 7 §§, 101 kap. 1 och 10 §§, 108 kap. 1 och 22 §§ samt rubrikerna närmast före 26 kap. 22 a § och 47 kap. 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i balken ska införas fyra nya paragrafer, 4 kap. 5 a §, 26 kap. 22 b §, 101 kap. 10 a § och 108 kap. 14 a § samt att det närmast före 108 kap. 14 a § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

5 a §

En person som är lokalanställd vid en svensk utlandsmyndighet är inte försäkrad enligt denna balk när det gäller den anställningen. En sådan person ska inte anses som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen

Försäkrade som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning

Försäkrade som fått sjukersättning eller aktivitetsersättning eller livränta enligt 41, 43 eller 44 kap.

26 kap.

22 a §

Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning, ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt när sjukersättningen eller aktivitetsersättningen började lämnas ska

Vid utgången av en period då en försäkrad helt eller delvis har fått sjukersättning eller aktivitetsersättning *eller livränta enligt 41, 43 eller 44 kap.*, ska den sjukpenninggrundande inkomsten motsvara den sjukpenninggrundande inkomst som den försäkrade skulle ha varit berättigad till omedelbart före en eller flera sådana perioder. Om ett år eller längre tid har förflutit från den tidpunkt när sjukersättningen eller aktivi-

¹ EUT L 166, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004R0883).

den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om enligt 31 § för varje helt år som har förflutit.

Första stycket gäller *endast för tid före 65 års ålder.*

tetsersättningen *eller livräntan enligt 41, 43 eller 44 kap.* började lämnas ska den sjukpenninggrundande inkomsten räknas om enligt 31 § för varje helt år som har förflutit.

Första stycket gäller *längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 65 år, om inte annat anges i 22 b §.*

22 b §

Om livränta har lämnats till följd av arbetskada som inträffat tidigast den månad då den försäkrade fyllde 65 år, gäller det som föreskrivs i 22 a § första stycket längst till och med månaden före den när den försäkrade fyller 67 år.

27 kap.

17 §

Sjukpenning får inte lämnas för tid *innan* anmälan om sjukdomsfallet har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Sjukpenning får inte lämnas för *längre* tid *tillbaka än sju dagar före den dag* då anmälan om sjukdomsfallet har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder mot att göra en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

25 §

Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter *sjuk-anmälningsdagen* genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Den försäkrade ska styrka nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom senast från och med den sjunde dagen efter *sjukperiodens första dag* genom att lämna in ett läkarintyg till Försäkringskassan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter dels om undantag från skyldigheten att lämna läkarintyg enligt första stycket när ett sådant intyg inte behövs, dels om att skyldigheten enligt första stycket ska gälla från och med en annan dag.

51 §

Vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt 46–49 §§ ska dagar i sjukperioder läggas sam-

Vid beräkningen av hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt 46–49 §§ ska dagar i sjukperioder läggas sam-

man om *den försäkrade*

1. *har förvärvsarbetat under en period om mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna, eller*

2. *inte har förvärvsarbetat alls mellan sjukperioderna.*

man om *färre än 90 dagar förflutit mellan sjukperioderna.*

Vid beräkning av antalet dagar ska det bortses från dagar under vilka den försäkrade har deltagit i det arbetsmarknadspolitiska programmet arbetslivsintroduktion.

30 kap.

13 §

En rehabiliteringsplan ska ange

1. de rehabiliteringsåtgärder som ska komma i fråga,
2. vem som har ansvaret för rehabiliteringsåtgärderna,
3. en tidsplan för rehabiliteringen,
4. de uppgifter i övrigt som behövs för att genomföra rehabiliteringen, och
5. *den beräknade kostnaden för ersättning under rehabiliteringstiden.*

3. en tidsplan för rehabiliteringen, *och*

4. de uppgifter i övrigt som behövs för att genomföra rehabiliteringen.

37 kap.

11 §

Preliminär sjukersättning beräknas efter en uppskattad reduceringsinkomst och ska så nära som möjligt motsvara den slutliga sjukersättning som kan antas komma att bestämmas enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Preliminär sjukersättning betalas ut med ett månadsbelopp, *som avrundas nedåt till närmast hela krontal.*

Preliminär sjukersättning betalas ut med ett månadsbelopp. *När månadsbelopp för preliminär sjukersättning beräknas ska det belopp för år räknat som beräkningen utgår från avrundas till närmaste hela krontal som är jämnt delbart med tolv. Är det årliga beloppet av preliminär sjukersättning lägre än tolv kronor, faller ersättningen bort för den månad som beräkningen avser. Avrundning ska i första hand göras på garantiersättning enligt 35 kap.*

47 kap.

1 §

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- rätten till närståendenpenning i 3–6 §§,
- *anmälan till Försäkringskassan i 7 §,*
- *förlust av ersättning i 7 §,*

- förmånstiden i 8–10 §§,
- förmånsnivåer och förvärvsarbete i 11–13 §§,
- beräkning av närståendepenning i 14–16 §§, och
- samordning med andra förmåner i 17 §.

Anmälan till Försäkringskassan Förlust av ersättning

7 §

Närståendepenning får inte lämnas för tid innan anmälan om vården har gjorts till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det har funnits hinder för en sådan anmälan eller det finns särskilda skäl för att förmånen ändå bör lämnas.

Rätten till närståendepenning går förlorad om en ansökan om denna förmån inte görs inom ett år från den dag ersättningen avser.

101 kap.

1 §²

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 §.

Vidare finns bestämmelser om

- förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg i 3–5 §§,
- undantag från rätten till bostadstillägg i 6 §,
- bostadskostnader i 7 och 8 §§,
- samordning med bostadsbidrag i 9 §, och
- förmånstiden i 10 och 11 §§. – förmånstiden i 10–11 §§.

10 §

Bostadstillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden.

Bostadstillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden, om inte annat anges i 10 a §.

10 a §

Bostadstillägg lämnas från och med den månad för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats, om en ansökan om bostadstillägg inkommit senast under månaden efter den under vilken beslutet om sjukersättning eller aktivitetsersättning fattades.

Första stycket gäller endast när sjukersättning eller aktivitetsersättning har beviljats efter ansökan.

² Senaste lydelse 2010:1307.

108 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- återbetalning av ersättning i 2–10 §§,
- eftergift i 11–14 §§,

– verkställighet m.m. av beslut om återkrav i 14 a §,

- ränta i 15–18 §§,
- dröjsmålsränta i 19 och 20 §§,
- eftergift av ränta och dröjsmålsränta i 21 §, och
- avdrag på ersättning (kvittning) i 22, 24 och 25 §§.

Verkställighet m.m. av beslut om återkrav

14 a §

Efter det att ett beslut om återkrav har fattats av Pensionsmyndigheten i ett ärende ska den fortsatta handläggningen på grund av beslutet handhas av Försäkringskassan, även om återkravet avser en förmån som ska administreras av Pensionsmyndigheten.

22 §

Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten får, i den utsträckning det är skäligt, göra avdrag på ersättning enligt denna balk om den ersättningsberättigade enligt beslut av *samma myndighet* är återbetalningsskyldig för en ersättning som lämnats på grund av denna balk eller någon annan författning.

Försäkringskassan får, i den utsträckning det är skäligt, göra avdrag på ersättning enligt denna balk om den ersättningsberättigade enligt beslut av *Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten* är återbetalningsskyldig för en ersättning som lämnats på grund av denna balk eller någon annan författning. *Avser beslutet om återkrav ersättning som handläggs av Pensionsmyndigheten, får avdrag dock endast göras på ersättning som administreras av den myndigheten. Avdrag får även göras för upplupen ränta och avgifter.*

Bestämmelserna i första stycket tillämpas inte i fråga om ersättning till vårdgivare enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

1. Denna lag träder i kraft den 1 november 2013 i fråga om 37 kap. 11 §, den 1 januari 2015 i fråga om 108 kap. 1, 14 a och 22 §§ samt i övrigt den 1 januari 2014.

2. Vid ikraftträdandet av 4 kap. 5 a § får den som är försäkrad enligt socialförsäkringsbalken vid utgången av år 2013, om han eller hon önskar det, kvarstå i svensk försäkring längst till och med den 30 april 2020.

3. De nya bestämmelserna i 26 kap. 22 a § första stycket och 26 kap. 22 b § tillämpas första gången för försäkrade som vid utgången av december månad 2013 har fått livränta enligt 41, 43 eller 44 kap.

4. Vid tillämpning av bestämmelserna i 27 kap. 17 § första meningen i sin nya lydelse får även beaktas dagar som infallit före ikraftträdandet.

5. Bestämmelserna i 27 kap. 25 § första stycket i sin nya lydelse tillämpas även i de fall sjukperiodens första dag har infallit före ikraftträdandet.

6. Bestämmelserna i 27 kap. 51 § i sin nya lydelse tillämpas första gången när en sjukperiod har påbörjats efter ikraftträdandet. Vid bedömningen av om dagar i denna sjukperiod ska läggas samman med dagar i en tidigare sjukperiod, ska även beaktas sjukperioder som har infallit före ikraftträdandet.

7. Bestämmelserna i 37 kap. 11 § i sin nya lydelse tillämpas på beslut om utbetalning av preliminär sjukersättning som ska göras från och med den 1 januari 2014.

8. De nya bestämmelserna i 47 kap. 7 § tillämpas även på vård som har påbörjats före ikraftträdandet.

9. De nya bestämmelserna i 101 kap. 10 a § tillämpas första gången på beslut varigenom sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljats för tid från och med ikraftträdandet.

Förteckning över remissinstanser vad avser promemorian Vissa regelförenklingsfrågor inom socialförsäkringsområdet m.m.

Riksdagens ombudsmän – JO, Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Malmö, Arbetsförmedlingen, Arbetsgivarverket, Centrala Studiestödsnämnden, Domstolsverket, Ekonomistyrningsverket, Försäkringskassan, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Inspektionen för socialförsäkringen, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Socialstyrelsen, Statens Tjänstepensionsverk, Sveriges kommuner och landsting, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Svenskt Näringsliv, Företagarna.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 30 maj 2013

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Bildt, Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Borg, Billström, Adelson, Liljeroth, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Löf, Enström, Arnholm

Föredragande: statsrådet Kristersson

Regeringen beslutar proposition 2012/13:169 Enklare regler i socialförsäkringen